

พะยอม

Shorea roxburghii G.Don

พรรณไม้ ม.อุบล

เล่ม 1

๒๕๕๒

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ข้อมูลท้องถิ่น 2551

เลขหน้า.....
 เลขทะเบียน.....
 วัน/เดือน/ปี.....

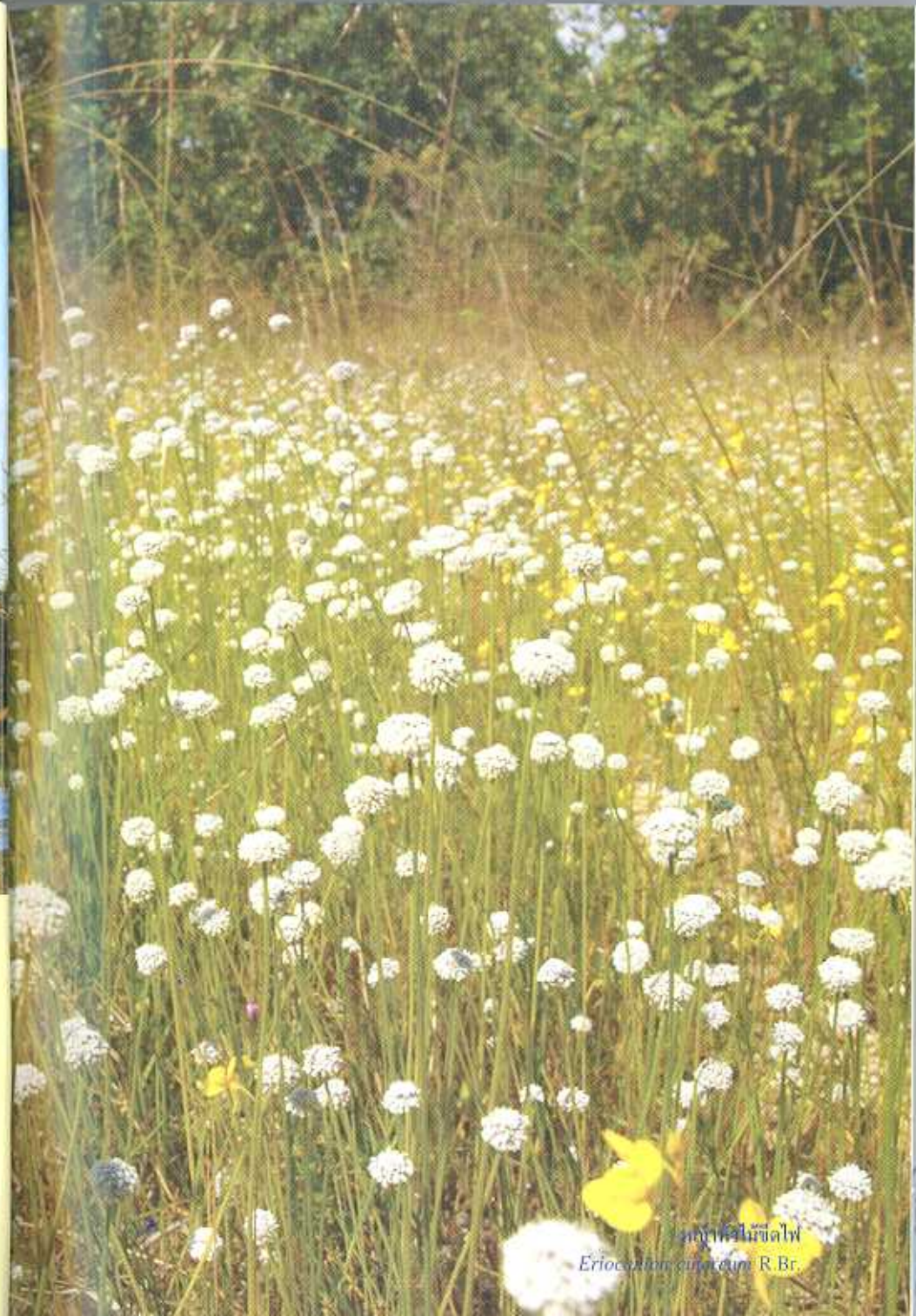

ภูมิทัศน์ร่องก้อ

จัดพิมพ์โดย : ฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี อำเภอวารินชำราบ จังหวัด
 อุบลราชธานี 34190 โทร. 045-353035 โทรสาร 045-288508

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี 34190
 โทร. 045-353150 โทรสาร 045-353150 http://www.ubp_2005@yahoo.com

พิมพ์ครั้งที่ 1 เดือนมกราคม 2551
 จำนวน 1,000 เล่ม

หญ้าฟันในซดไฟ
Eriocaulon curvatum R.Br.

คำนำ

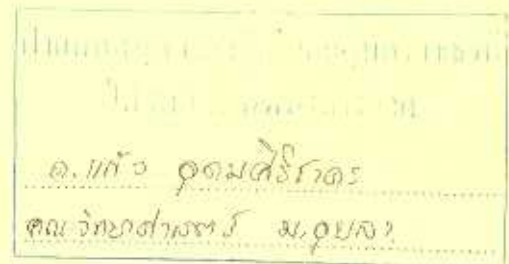
สภาพพื้นที่ของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีแต่เดิมเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติและที่สาธารณประโยชน์ ดังนั้น จึงมีลักษณะเป็นพื้นที่ป่าที่ประกอบด้วยพรรณไม้นานาชนิดขึ้นอยู่กระจัดกระจายและบางบริเวณมีพรรณไม้ขึ้นอยู่อย่างหนาแน่น แม้ว่าพื้นที่เกือบทั้งหมดจะมีสภาพเป็นป่ารก้างก็ตามแต่เมื่อมีประกาศให้มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีเข้ามาใช้พื้นที่แห่งนี้ ทำให้สภาพป่าในปัจจุบันเริ่มฟื้นตัวกลับคืนสู่สังคมป่าดั้งเดิมที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงแห่งหนึ่ง พรรณไม้ที่สำคัญหลายชนิดในป่าของภาคตะวันออกเฉียงเหนือสามารถพบได้ในป่าของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จึงถือได้ว่าป่าในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีเป็นตัวแทนของป่าธรรมชาติและป่าวัฒนธรรม เหมาะสำหรับเป็นสถานที่ศึกษาทางธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนสามารถพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้

หนังสือพรรณไม้ ม.อุบล เล่ม 1 เป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมพรรณไม้ดั้งเดิมที่มีอยู่ในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ภายในหนังสือเล่มนี้จะมีชื่อพรรณไม้ มีคำบรรยายลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของพืช บอกประโยชน์และสรรพคุณทางยาซึ่งเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านจากคำบอกเล่าของปราชญ์ชาวบ้าน และมีภาพถ่ายสีของพรรณไม้ทุกชนิดค่อนข้างสมบูรณ์ จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะมีส่วนช่วยให้นักเรียน นักศึกษาและเยาวชน ตลอดจนผู้สนใจได้รู้จักพรรณไม้ท้องถิ่นมากขึ้น และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

ความสำเร็จของการจัดทำหนังสือครั้งนี้ เกิดจากความกรุณาของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ศ.ดร.ประกอบ วิโรจนกูฏ อธิการบดีมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ที่ให้แนวคิดและคำริในการจัดทำ

หนังสือเล่มนี้ขึ้น ผศ.ดร.พิชิต โดสุโขวงศ์ และ ผศ.วรรณวไล อธิวาสพงษ์ อดีตคณบดีคณะวิทยาศาสตร์ ผู้ริเริ่มและสนับสนุนให้มีการสำรวจพรรณไม้ของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ศ.ดร.ประนอม จันทโรนัย รองผู้อำนวยการศูนย์วิจัยอนุกรมวิธานประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้ให้คำปรึกษาทางวิชาการ อาจารย์สว วัชรมา ผู้ให้คำแนะนำและตรวจสอบชื่อพรรณไม้ คุณลุงเลิศ เขียนบุญมา ปราชญ์ชาวบ้านผู้แนะนำชื่อพื้นเมือง และคุณเชิดชัย วุฒิยา หัวหน้าทีมงานถ่ายภาพและผู้ร่วมงานทุกคน

แก้ว อุดมศิริชาคร
ถาวร สุภาพรม
มกราคม 2551

สารบัญ

คำนำ	
สารบัญ	
พรรณไม้ในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	1
วิธีใช้หนังสือ	5
รายชื่อพรรณไม้	7
ดัชนีชื่อไทย	120
ดัชนีชื่อวิทยาศาสตร์และชื่อวงศ์	125
บรรณานุกรม	133

พรรณไม้ในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีได้รับการสถาปนาขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2533 ตั้งอยู่ระหว่าง
กิโลเมตรที่ 10-11 ถนนวารินชำราบ-เดชอุดม อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
มีพื้นที่ทั้งหมด 5,228 ไร่ โดยมีสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าสลับที่อุดม พรรณไม้ที่
พบในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ถือว่ามีความหลากหลายชีวภาพสูงแห่งหนึ่ง

ทั้งนี้ ป่าดั้งเดิมประกอบด้วยป่าไม้ 3 ประเภท คือ ป่าดิบแล้ง (dry evergreen forest) ป่าเบญจพรรณ (mixed deciduous forest) และป่าเต็งรัง (dry dipterocarp forest) แต่เนื่องจากถูกรบกวนมาเป็นเวลานาน ดังนั้น สัตว์ป่าในปัจจุบันจึงมีลักษณะเป็นป่าเสื่อมโทรม หรือป่าละเมาะ ในทางพฤกษศาสตร์ เรียกป่าประเภทนี้ว่า ป่าพุ่มหรือป่าไผ่หนาม (scrub forest) โดยจะสังเกตเห็นพรรณไม้ของป่าดั้งเดิมขึ้นปะปนกับพรรณไม้เบิกนำ (pioneer plant) หลายชนิด ได้แก่ ห้างเหราใหญ่ มะหอก หว้า ส้าน กระโดน ช่อย ตะแบก สานเสื่อ สะแก โคลงเคลง (เอนอ้า) ไชยหิน (ตองหมอง) เป็นต้น

พื้นที่ที่เคยเป็นป่าดิบแล้งมาก่อนมีไม้
ที่แห้ง ได้แก่ บริเวณป่าด้านหลัง
สำนักงานวิจัยทดลอง คณะเกษตรศาสตร์
ส่วนป่ากาญจนาภิเษกและรอบบึงหนอง
กระทา พรรณไม้ดั้งเดิมที่เป็นตัวบ่งชี้ได้แก่

กระโดนแดง(กระบกคาย) พลองแก้มอัน(กันด้วยเล็ก) เซลง (เค็ง) พลองเหมือด
(เหมือดแอ่) ช้างน้าว (หางขาว) กำแพงเจ็ดชั้น (ตาไก่) เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีพวก
เลาวัลย์ และไม้พื้นล่างจำนวนมาก ได้แก่ สิวาลพระอินทร์ (เขาคำ) โมกเครือ (ไส้ตัน)
เถาประสงค์ (ไพรสงค์) เถาย่านาง (ย่านาง) และบางชนิดเหลืออยู่จำนวนน้อย เช่น
เมื่อย (*Gnetum* sp.) ซึ่งเป็นพืชเมล็ดเปลือย (naked seed plant) ชนิดเดียวที่พบใน
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

พรรณไม้สำคัญอีกชนิดหนึ่งของ
ป่าดิบแล้งที่พบเห็นเป็นจำนวนมาก
อยู่กระจัดกระจายในพื้นที่แห่งนี้ คือ
กันเกรา คนอีสาน เรียก มันปลา
(*Fagraea fragrans* Roxb.) จัด
อยู่ในวงศ์ GENTIANACEAE เป็น
พรรณไม้มงคล 1 ใน 9 ชนิด มี
คุณลักษณะพิเศษ คือสามารถขึ้นได้ดี
ในดินทุกประเภท ทนต่อสภาพน้ำ
ท่วมขัง เนื้อไม้สีเหลืองอ่อน เนื้อ
ละเอียด เสี้ยนตรง เหนียวและแข็ง

ทนทาน ช่วงใกล้เปิดภาคการศึกษาใหม่ จะออกดอกสีขาวปนเหลืองบานสะพรั่ง ส่ง
กลิ่นหอมฟุ้งกระจายไปทั่วทั้งมหาวิทยาลัยฯ และทางมหาวิทยาลัยฯ ได้นำมาเป็นต้นไม้
สัญลักษณ์ประจำมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

สังคมป่าเบญจพรรณพบน้อยมาก พรรณไม้ที่พบมักขึ้นปะปนกับป่าดิบแล้งและ
ป่าเต็งรัง พรรณไม้สำคัญ ได้แก่ ไม้แดง ประดู่ สมอ ตะคร้อ ตะแบก เป็นต้น

ส่วนป่าเต็งรัง พบได้หลายบริเวณ บริเวณที่เป็นป่าเต็งรังผืนใหญ่ ได้แก่ ลำพัน
และด้านข้างมหาวิทยาลัยฯ วัดริมรั้วบ้านศรีโค รอบบึงหนองอิเฒ่า ร่องก่อ และ
แนวป่าติดกับบ้านแฮทนามแห่ง จากการสำรวจพรรณไม้ชนิดเด่น (dominant species)
พบว่า พรรณไม้ที่พบบ่อยที่สุด 3 อันดับแรก คือ ยางกราด (ตะแบง) ยางเหียง (ชาด)
และ พะยอม (กะยอม) และพบ
อีกหลายชนิดขึ้นในป่าเต็งรัง ได้แก่
อะราง ตัวส้ม มะขามป้อม ยอป่า
หมีเหม็น มะเกลือ โมกน้อย
กรวยป่า มะกอกกล้อน มะกอก
กู่ก (กอกก้น) มะค่าแต้ (แต้)
รักใหญ่ (น้ำเกลี้ยง) มะเค็ด
(หนามแท่ง) ส้าน (สับ) ค้ำมอก

หลวง (ไข่เน่า) ดังหน (พะอูง) แพนน้ำ (หัวลิง) ชันทองรบบาบท (ตุ๊กโต) เฌียงพร้าว
นางแอ (ม้ง) ชะมวง (ส้มโอม) ฯลฯ บางชนิดเหลืออยู่เพียง 1-2 ต้นเท่านั้น
พบได้ทั้งบริเวณร่องก่อ ได้แก่ ต้นเต็ง (*Shorea obtusa* Wall. ex Blume) สมอไทย
(*Terminaria chebula* Retz. var. *chebula*) ขี้ขาว (*Haldina cordifolia* (Roxb.)
Ridsdale) และจิ้งป่า (*Bombax anceps* Pierre var. *anceps*)

พืชประจำถิ่นอีกหลายชนิดมีประโยชน์ในแง่การศึกษาความหลากหลายทาง
ชีวภาพและวิวัฒนาการของพืช สามารถพบได้ในป่าของมหาวิทยาลัยฯ เช่นกัน ได้แก่
พืชชั้นต่ำ เช่น เห็ดต่างๆ และไลเคน พืชไม่มีท่อลำเลียง พืชกลุ่มเฟิร์นและกลุ่มไถ่
เคียงกับเฟิร์น พืชพรรณไม้ป่า และพืชกินแมลงเป็นต้น

ประโยชน์ในการศึกษาและเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจได้

อย่างไรก็ตาม มีพรรณไม้หลายชนิดเป็นพรรณไม้ที่นำเข้ามาปลูก (introduced plant) อาจทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นพรรณไม้ดั้งเดิมของมหาวิทยาลัย ได้แก่

นอกจากนี้ยังอุดมสมบูรณ์ไปด้วยของป่า ได้แก่ น้ำผึ้ง ชันไม้ ครั่ง หวาย เห็ดแมลง และสัตว์ขนาดเล็กอีกเป็นจำนวนมาก นับได้ว่าพื้นที่ป่าของมหาวิทยาลัยฯ มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่ทรงคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์ให้คงอยู่และนำมาใช้

ต้นตีนเป็ด (พญาลัดบรรณ) ราชพฤกษ์ (คูณ) จามจุรี (ฉำฉา) ก้ามเสด (คำเงาะ) กระบอง (วัวเหย) ลั่นทม (จำปาลาว) ทองกวาว (จาม) แดฝรั่ง สมประติพัทธ์ สัก หางนกยูงไทย หางนกยูงฝรั่ง หูกวาง ทองหลวง อินทนิลน้ำ บานบุรี โอโศก อินเดีย และป่าล้มต่างๆ เป็นต้น

วิธีใช้หนังสือ

หนังสือพรรณไม้ ม.อุบล เล่ม 1 เป็นหนังสือรวบรวมพรรณไม้ดั้งเดิม (indigenous plant) ที่พบในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ส่วนใหญ่เป็นไม้ต้นและไม้พุ่ม บางชนิดเป็นไม้ล้มลุกที่น่าสนใจ จำนวน 111 ชนิด (species) โดยจัดเรียงตามตัวอักษร A-Z ของชื่อวงศ์ (family) ชื่อสกุล (generic name) และชื่อคำระบุชนิด (specific epithet) ตามลำดับ

รายละเอียดของพรรณไม้แต่ละชนิด บรรทัดแรกเป็นชื่อไทยหรือชื่อพื้นเมือง บรรทัดที่ 2 เป็นชื่อวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วยชื่อสกุล ชื่อคำระบุชนิดและชื่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ตั้งชื่อวิทยาศาสตร์ของพืชนั้นๆ โดยพืชบางชนิดอาจถูกจัดเป็นชนิดย่อย (subspecies : subsp.) หรือสายพันธุ์ (variety : var.) ซึ่งระบุไว้ตามหลังชื่อวิทยาศาสตร์ บรรทัดที่ 3 เป็นชื่อวงศ์ สังเกตได้จากคำลงท้ายด้วย -aceae ยกเว้นชื่ออนุรักษที่ไม่เป็นไปตามกฎจะลงท้ายด้วย -ae จากนั้นเป็นคำบรรยายลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของพืช ช่วงการมีดอก ประโยชน์และสรรพคุณทางยา และตอนท้ายเล่มจะมีดัชนีชื่อพรรณไม้ประกอบด้วยดัชนีชื่อไทย ดัชนีชื่อวิทยาศาสตร์และชื่อวงศ์เพื่อสะดวกในการใช้

รายชื่อพรรณไม้

ตัวอย่าง

มะขามป้อม ขามป้อม

Phyllanthus emblica L.

EUPHORBIACEAE

ช่วงการมีดอก

ประโยชน์ (สรรพคุณ)

คำอธิบาย

มะขามป้อม ขามป้อม

เป็นชื่อไทยหรือชื่อพื้นเมืองที่ใช้เรียกในแต่ละท้องถิ่น ชื่อแรกพิมพ์ด้วยตัวหนาเป็นชื่อที่รู้จักทั่วไป และเป็นชื่อทางราชการ ชื่อลำดับถัดมาพิมพ์ด้วยตัวบาง เป็นชื่อเรียกทางภาคอีสานและจังหวัดอุบลราชธานี

Phyllanthus

เป็นชื่อสกุล (generic name)

emblica

เป็นชื่อคำระบุชนิด (specific epithet)

Phyllanthus emblica

เป็นชื่อชนิด (species name)

L.

เป็นชื่อผู้ตั้งชื่อพืช (author name)

L. หมายถึง ลินเนียส(Linnaeus)

EUPHORBIACEAE

เป็นชื่อวงศ์ (family)

ช่วงการมีดอก

หมายถึง ระยะเวลาการออกดอกของพืชในแต่ละปี

ประโยชน์ (สรรพคุณ)

หมายถึง ประโยชน์ของพรรณไม้ หรือสรรพคุณทางยาที่ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่นบริเวณโดยรอบมหาวิทยาลัยนำมาใช้

ขนนไชย รวงไซ

Buchananiania siamensis Miq.
ANACARDIACEAE

ไม้พุ่ม สูง 1-5 ซม. เปลือกสีเทา
ปนดำ แตกเป็นสะเก็ด ใบเดี่ยว
เรียงแบบสลับ รูปไข่กลับหรือรูปรี กว้าง
2-3 ซม. ยาว 3-6 ซม. ปลายใบมน
ฐานใบสอบเรียว ขอบใบเรียบ ผิวใบด้านบน
เรียบ ผิวใบด้านล่างมีขนเล็กน้อย
ดอกช่อออกตามซอกใบและปลายกิ่ง กลีบ
เลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ
สีขาวปนเหลือง ผลสดค่อนข้างกลม
ช่วงการมีดอก มกราคมถึงกุมภาพันธ์
ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้มน้ำดื่ม
ไล่เกลิหรือรักษาเลือดออกตามไรฟัน
ผลรับประทานได้

รักใหญ่ น้ำเกลี้ยง

Gluta usitata (Wall.) Ding Hou
ANACARDIACEAE

ไม้ต้น สูง 10-25 เมตร เปลือก
สีน้ำตาล แตกเป็นสะเก็ดเป็นร่องตามยาว
มีน้ำยางใสเมื่อแห้งเปลี่ยนเป็นสีดำ
อาจทำให้เกิดอาการระคายเคืองและแพ้ได้
ใบเดี่ยว เรียงแบบสลับเวียน รูปไข่กลับ
หรือรูปขอบขนาน กว้าง 5-10 ซม.
ยาว 12-20 ซม. ปลายใบมนมีติ่งแหลม
ฐานใบสอบแหลม ขอบใบเรียบเป็น
หยักคลื่น ใบออกเป็นกระจุกที่ปลายกิ่ง
ผิวใบด้านบนและด้านล่างมีขนปกคลุม
แต่ด้านล่างมีหนาแน่นกว่า ดอกช่อออก
ที่ปลายกิ่งมีขนปกคลุมแน่น กลีบเลี้ยง
5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีเหลืองนวล
เกสรเพศผู้มี 20-30 อัน ผลรูปทรงกลม
แข็งมาก มีส่วนของกลีบดอกขยายเป็น
ปีกสีแดง 5 ปีก

ช่วงการมีดอก ธันวาคมถึงมกราคม
ประโยชน์ (สรรพคุณ) ยางทำให้เกิด
อาการแพ้ใช้ลงรักเครื่องเขียน ลงรักปิดทอง
ใบและรากใช้พอกแผล รักษาโรคผิวหนัง
ผลนำมาเผาไฟช้ต้มน้ำดื่มบรรเทาอาการไอ

ก๊าก กอกกัน

Lannea coromandelica (Houtt.)
Merr.

ANACARDIACEAE

ไม้ต้น สูง 10-20 เมตร เปลือกสีน้ำตาลปนเทา แตกเป็นสะเก็ดรูปสี่เหลี่ยม ใบประกอบแบบขนนก ปลายคี่ เรียงแบบสลับเวียน ใบย่อย 5-11 ใบ เรียงแบบตรงข้าม รูปรีหรือรูปใบหอก กว้าง 4-5 ซม. ยาว 5-8 ซม. ปลายใบแหลม ฐานใบมนเบี้ยว ขอบใบเรียบ ผิวใบทั้งสองด้านมีขนนุ่ม ใบอ่อนสีน้ำตาลแดง ก่อนออกดอกใบจะร่วงทั้งต้น ดอกช่อแบบกระจุกจะออกตามซอกใบที่ปลายกิ่ง ช่อดอกจะห้อยลงจากกิ่ง ดอกแยกเพศ ดอกเพศผู้ใหญ่กว่าดอกเพศเมีย กลีบเลี้ยง 4 กลีบ กลีบดอก 4-5 กลีบ สีเหลืองอ่อน เกสรเพศผู้มี 5-10 อัน รังไข่เป็นหมันมี 4 พู เกสรเพศผู้เป็นหมัน ผลขนาดเล็ก ผลสุกสีเหลือง ผลแก่จัดสีแดง

ช่วงการมีดอก มกราคมถึงมีนาคม
ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้นช่วยสมานแผล เปลือกต้นและแก่นเป็นยาแก้ท้องอืด ท้องเฟ้อและปวดท้อง

มะม่วงป่า

Mangifera caloneura Kurz
ANACARDIACEAE

ไม้ต้น สูง 20-30 เมตร เปลือกสีน้ำตาล แตกเป็นสะเก็ด มีน้ำยางใส ใบเดี่ยวเรียงแบบสลับเวียน รูปไข่กลับหรือรูปขอบขนาน กว้าง 3-10 ซม. ยาว 10-20 ซม. ปลายใบเรียวแหลม ฐานใบมน ขอบใบเรียบเป็นคลื่น ผิวใบด้านบนและด้านล่างเกลี้ยงผิวใบด้านล่างมีเส้นกลางใบและเส้นใบบนเห็นชัดเจน ดอกช่อออกตามปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 4-5 กลีบ สีเหลือง ผลรูปวงกลมหรือรูปรี เมล็ดใหญ่เกือบเต็มผล ผลแก่สีเหลือง

ช่วงการมีดอก กุมภาพันธ์ถึงมีนาคม
ประโยชน์ (สรรพคุณ) ใช้เป็นต้นตอในการขยายพันธุ์ ผลรับประทานได้

มะกอก

Spondias pinnata (L.f.) Kurz
ANACARDIACEAE

ไม้ต้น สูง 10-20 เมตร เปลือก
หนาเรียบ สีเทา มีรูอากาศตามลำต้น
ใบประกอบแบบขนนก ปลายคี่
เรียงแบบสลับ ใบย่อย 4-6 คู่ เรียง
ตรงข้าม ใบรูปขอบขนาน กว้าง 3-5 ซม.
ยาว 5-10 ซม. ปลายใบมีติ่งแหลม
ฐานใบมนเบี้ยว ขอบใบเรียบ ใบค่อนข้าง
นุ่ม ใบอ่อนสีน้ำตาลแดง ดอกช่อออก
ตามซอกใบ ดอกเล็กมาก กลีบเลี้ยง
5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีขาว ผลสด
รูปรี ผลแก่สีเขียวอ่อนปนเหลือง
รสเปรี้ยวจัด เมล็ดแข็งผิวขรุขระ
ช่วงการมีดอก ธันวาคมถึงกุมภาพันธ์
ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้นช่วย
สมานแผล เปลือกต้นและแก่นเป็นยา
แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ ผลรับประทานได้

ลำดวน

Melodorum fruticosum Lour.
ANNONACEAE

ไม้ต้น สูง 10-15 เมตร เปลือกสีเทา
ผิวเรียบ ใบเดี่ยว เรียงแบบสลับ รูปไข่
หรือรูปขอบขนาน กว้าง 2-3 ซม.
ยาว 8-10 ซม. ปลายใบมน ฐานใบมน
หรือสอบ ขอบใบเรียบ ผิวใบด้านบน
และด้านล่างเกลี้ยง ดอกเดี่ยวออกตาม
ซอกใบ หรือปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง 3 กลีบ
กลีบดอก 6 กลีบ แยกเป็น 2 วง
สีเขียวปนเหลือง เกสรเพศผู้มีขนาดเล็ก
ผลกลุ่มรูปทรงกลม ผลแก่สีแดง
ช่วงการมีดอก มีนาคมถึงพฤษภาคม
ประโยชน์ (สรรพคุณ) ดอกรับประทาน
บรรเทาอาการไข้ แก้ลม วิงเวียน ผลรับประทานได้

นมน้อย ตี๋องแล้ง

Polyalthia evecta (Pierre) Finet & Gagnep.

ANNONACEAE

ไม้พุ่ม สูง 0.5-1 เมตร เปลือกเรียบ สีน้ำตาล ใบเดี่ยว เรียงแบบสลับ รูปขอบขนานหรือรูปรี กว้าง 2-5 ซม. ยาว 5-10 ซม. ปลายใบสอบแหลมฐานใบสอบแหลม ขอบใบเรียบ ผิวใบเรียบ ดอกเดี่ยวออกตามซอกใบ ไม่มีกลีบเลี้ยง กลีบดอก 5 กลีบ สีเหลือง ผลกลุ่ม ผลรูปทรงกลมสีน้ำตาลปนแดง

ช่วงการมีดอก มิถุนายนถึงสิงหาคม

ประโยชน์ (สรรพคุณ) รากต้มน้ำดื่มแก้ อาการปวดเมื่อย ช่วยเพิ่มน้ำนมหญิง อยู่ไฟ ผลรับประทานได้

ส้มลม

Aganonerion polymorphum Pierre ex Spire

APOCYNACEAE

ไม้เลื้อย ใบเดี่ยวเรียงแบบตรงข้าม รูปไข่หรือรูปขอบขนาน กว้าง 2-4 ซม. ยาว 4-6 ซม. ปลายใบเรียวแหลมหรือแหลมฐานใบมน ขอบใบเรียบ ดอกช่อออกที่ปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีขาวปนเขียว โคนเชื่อมติดกัน ผลกลุ่มเป็นฝักคู่ ผลแก่สีน้ำตาล ผลแห้งแตกตามยาว เมล็ดสีน้ำตาล มีขนสีขาว

ช่วงการมีดอก กันยายนถึงตุลาคม

ประโยชน์ (สรรพคุณ) ลำต้นต้มน้ำดื่ม ช่วยแก้ลมวิงเวียน ใบดอกและผลมีรสเปรี้ยวรับประทานได้

พุดทุ่ง โมกน้อย

Holarrhena curtisii King & Gamble

APOCYNACEAE

ไม้พุ่ม สูง 1-5 เมตร เปลือกสีเทา แตกเป็นสะเก็ด ทุกส่วนมีน้ำยางขาว ใบเดี่ยว เรียงแบบตรงข้ามและตั้งฉาก รูปรีแกมขอบขนาน หรือรูปไข่กลับ กว้าง 3-5 ซม. ยาว 5-10 ซม. ปลายใบเรียวแหลม ฐานใบมน ขอบใบเรียบ ผิวใบมีขนนุ่มทั้งสองด้าน ด้านล่างสีขาวนวลกว่า ด้านบน ก้านใบสั้นมาก ดอกช่อออกเป็นกระจุกที่ปลายกิ่งหรือช่อใบใกล้ปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีขาวนวล โคนเชื่อมกันแต่ปลายแยก เรียงซ้อนเหลื่อมกันและเวียนขวา เกสรเพศผู้มี 5 อัน ผลเป็นฝักยาว ออกเป็นคู่โค้งลง ผลแก่แตกตามตะเข็บ

ช่วงการมีดอก มกราคมถึงสิงหาคม

ประโยชน์ (สรรพคุณ) รากพุดทุ่ง อ้อยดำ ข้าวสารเจ้า แขน้ำดื่มแก้อาเจียน

โมกหลวง โมกใหญ่

Holarrhena pubescens Wall. ex G. Don

APOCYNACEAE

ไม้พุ่ม สูง 1-5 เมตร เปลือกสีน้ำตาล ทุกส่วนมีน้ำยางสีขาวข้น ใบเดี่ยว รูปรีหรือรูปขอบขนาน กว้าง 4-6 ซม. ยาว 5-18 ซม. ปลายใบสอบแหลม ฐานใบมน ขอบใบเรียบ เส้นกลางใบและเส้นใบเห็นชัด ดอกช่อ ออกตามซอกใบกลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีขาว โคนกลีบเชื่อม ปลายแยกมีขนนุ่ม เกสรเพศผู้สั้น ผลเป็นฝักแห้งแล้วแตก

ช่วงการมีดอก มกราคมถึงกุมภาพันธ์

ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้นต้มน้ำดื่มแก้ท้องเสีย

คุย ยาง

Willughbeia edulis Roxb.
APOCYNACEAE

ไม้เถาหรือเลื้อย สูง 1-5 เมตร เปลือกสีน้ำตาล มีน้ำยางสีขาวข้น ใบเดี่ยว เรียงแบบตรงข้าม กว้าง 3-5 ซม. ยาว 4-7 ซม. ปลายใบมน ฐานใบสอบ ขอบใบเรียบ ดอกช่อออกตามซอกใบ กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีขาวปนเหลือง เกสรเพศผู้มี 5 อัน ผลแก่สีเทาลือกลื่นปนส้ม

ช่วงการมีดอก กุมภาพันธ์ถึงมีนาคม ประโยชน์ (สรรพคุณ) ลำต้นใช้แทนเชือกมัดสิ่งของ ยางใช้แก้คันกับดักจับแมลง ผลแก่รับประทานได้

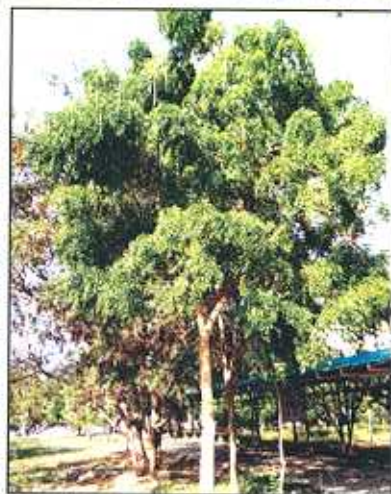
สามสิบ ผักชีช้าง

Asparagus racemosus Willd.
ASPARGACEAE

ไม้พุ่ม สูง 1-2 เมตร มีลำต้นใต้ดิน เป็นเหง้า ลำต้นเหนือดินเป็นเถาขนาดเล็ก มีหนามจำนวนมาก ใบเดี่ยวเรียงแบบสลับ ใบลดรูปเป็นเส้นแหลมๆ ลำต้นหรือกิ่งทำหน้าที่แทนใบ กว้างไม่เกิน 0.5 มม ยาว 1-5 ซม. ดอกช่อออกตามซอกกิ่ง กลีบเลี้ยงและกลีบดอกเชื่อมติดกัน มี 6 กลีบ สีขาว ผลสดค่อนข้างกลม มี 3 พู

ช่วงการมีดอก เมษายนถึงมิถุนายน ประโยชน์ (สรรพคุณ) รากมีรสหวานเย็น ใช้แก้ร้อนับประทานได้ ยอดอ่อนและผลอ่อนรับประทานเป็นผัก รากสามสิบ เหง้าจึงป่าและต้นอินทน์แดงผสมเหล้าโรง ใช้เป็นยาแก้วิงเวียน

ปีบ ก้านทอง

Millingtonia hortensis L.f.

BIGNONIACEAE

ไม้ต้น สูง 5-10 เมตร เปลือกสีน้ำตาลปนเทา แตกเป็นร่องลึก ใบประกอบแบบขนนก 2-3 ชั้น เรียงแบบสลับ รูปรี กว้าง 1-3 ซม. ยาว 3-5 ซม. ปลายใบแหลมฐานใบมน ขอบใบเป็นซี่จักห่างๆ ดอกช่อออกที่ปลายกิ่ง กลีบเลี้ยงและกลีบดอก โคนกลีบติดกัน ปลายแยก 5 แฉก กลีบดอกสีขาว ผลเป็นฝักแบนตรง ฝักอ่อนสีเขียว ฝักแก่แห้งแล้วแตกออกเป็น 2 ซีก เมล็ดแบนมีปีกสีขาว

ช่วงการมีดอก พุทศิจายจนถึงธันวาคม ประโยชน์ (สรรพคุณ) ดอกแห้งรวมเป็นบุหรืแก้หืดหอบ นิยมนำมาปลูกเป็นไม้ประดับ

เพลา ลิ่นฟ้า

Oroxylum indicum (L.) Kurz

BIGNONIACEAE

ไม้ต้นสูง 5-10 เมตร เปลือกสีเทา แตกเป็นสะเก็ดสีเหลือง ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ 2-3 ชั้นเรียงแบบตรงข้าม ใบย่อย 3-5 คู่ เรียงแบบตรงข้าม รูปมนหรือรูปไข่ กว้าง 3-5 ซม. ยาว 5-10 ซม. ปลายใบแหลมฐานใบสอบแคบ ขอบใบเรียบ ดอกช่อแบบกระจุก ก้านช่อดอกยาวมากยื่นออกมานอกทรงพุ่ม กลีบเลี้ยง 5 กลีบ สีแดง กลีบดอก 5 กลีบ สีม่วงปนน้ำตาล ขอบกลีบยื่น ผลเป็นฝักยาว และแบนคล้ายดาบ เมล็ดมีปีก

ช่วงการมีดอก มีนาคมถึงกรกฎาคม ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้นช่วยสมานแผล รากใช้เป็นยาบำรุงธาตุแก้ท้องร่วง ฝักมีรสขมรับประทานได้ เมล็ดใช้เป็นยาระบาย

จิวดอกขาว จิวป่า

Bombax anceps Pierre var.
anceps

BOMBACACEAE

ไม้ต้น สูง 10-20 เมตร เปลือกสีเทา มีหนามแข็งและแหลมตามลำต้นและกิ่งก้าน ใบประกอบแบบฝ่ามือ เรียงแบบสลับเวียนเป็นกลุ่มที่ปลายกิ่ง ใบย่อย 5 ใบ รูปขอบขนาน หรือ รูปรี กว้าง 4-5 ซม. ยาว 10-12 ซม. ปลายใบเรียวแหลม ฐานใบสอบแหลม ขอบใบเรียบ ดอกเดี่ยว แต่ออกดอกเป็นกลุ่ม กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วยบนฐานดอกที่แข็ง กลีบดอก 5 กลีบ สีขาว เกสรเพศผู้มีจำนวนมากเรียงเป็นกลุ่มๆ เกสรเพศเมีย มียอดเกสรเพศเมียแยก 5 แฉกติดกัน ผลแห้งรูปกระสวย ผลแก่แตกตามรอยตะเข็บ

ช่วงการมีดอก กุมภาพันธ์ถึงมีนาคม ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้นรักษาโรคบิด แก่นใช้เป็นสมุนไพรแก้ปวดดอกรักษาแผลน้ำร้อนลวก แก้ปวดผลให้เส้นใยทำหมอนและที่นอน

มะกอกเกลื่อน เลื่อน

Canarium subulatum Guillauimin
BURSERACEAE

ไม้ต้น สูง 10-25 เมตร เปลือกสีน้ำตาล ผิวเรียบ ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียวปลายคี่ เรียงแบบสลับเวียน ใบย่อย 2-5 คู่ เรียงแบบตรงข้าม ใบย่อยรูปไข่ กว้าง 3-6 ซม. ยาว 9-14 ซม. ปลายใบแหลม ฐานใบมนหรือเบี้ยว เล็กน้อย ขอบใบหยักมนห่างๆ ผิวใบด้านบนมีขนเล็กน้อย ด้านล่างเรียบ ใบมีมากที่ปลายกิ่ง ดอกช่อแบบกระจุกออกตามกิ่งหรือตามซอกใบ กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีเหลือง โคนเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วยปลายแยก เกสรเพศผู้มี 6 อัน ผลรูปกระสวย หรือรูปไข่

ช่วงการมีดอก พฤศจิกายนถึงเมษายน ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้นใช้รักษาโรคลักปิดลักเปิด ผลรับประทานได้

หนามวัวซัง หนามวัวเลีย

Capparis sepiaria L.

CAPPARACEAE

ไม้พุ่มรอเลื้อย สูง 1-3 เมตร เปลือกสีเขียวเข้ม ตามลำต้นมีหนามแข็งโค้งลง ใบเดี่ยวเรียงแบบสลับ รูปไข่ กว้าง 2-4 ซม. ยาว 3-6 ซม. ปลายใบมน ฐานใบมน ขอบใบเรียบ โคนก้าน ผิวเรียบทั้งสองด้าน ดอกช่อคล้ายซี่ร่มออกตามซอกใบใกล้ปลายยอด ดอกย่อยมีก้านยาวชูขึ้นกลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 4 กลีบสีขาว เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก รูปร่างยาว ผลสดรูปทรงกลม ผลแก่สีม่วงดำ ช่วงการมีดอก มกราคมถึงกุมภาพันธ์ ประโยชน์ (สรรพคุณ) ลำต้นต้มน้ำให้หญิงอยู่ไฟดื่มหรืออาบ

กุ่มบก กุ่ม

Crateva adansonii DC. subsp.

trifoliata (Roxb.) Jacobs

CAPPARACEAE

ไม้พุ่ม สูง 1-2 เมตร เปลือกสีน้ำตาล ใบประกอบแบบฝ่ามือ เรียงแบบสลับ มีใบย่อย 3 ใบ รูปรีหรือรูปไข่ กว้าง 2-3 ซม. ยาว 5-10 ซม. ปลายใบมนมีติ่งสั้น ฐานใบสอบ ขอบใบเรียบ เนื้อใบหนาแน่น ผิวเรียบทั้งสองด้าน ดอกช่อออกที่ปลายกิ่ง กลีบดอก 4 กลีบ สีขาวปนเหลือง เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก ก้านเกสรสีม่วง เกสรเพศเมียค่อนข้างยาว ผลสดรูปทรงกลม

ช่วงการมีดอก กุมภาพันธ์ถึงมีนาคม ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้นใช้เป็นยาบำรุง เนื้อมีรสเปรี้ยวให้ร้อนประคบแก้ปวด ดอกรับประทานเป็นผักได้

ก้ามกุ้งเจ็ดชั้น ตาไก่

Salacia chinensis L.

CELASTRACEAE

ไม้พุ่ม สูง 1-5 เมตร เปลือกสีเทาอม
เนื้อไม้มีวงปีสีน้ำตาลเข้ม เรียงซ้อนกัน
เป็นชั้น ใบเดี่ยว เรียงแบบตรงข้าม รูปไข่
กว้าง 3-5 ซม. ยาว 5-8 ซม. ปลายใบ
แหลม ฐานใบสอบแหลม ขอบใบเรียบ
ผิวใบด้านบนและด้านล่างค่อนข้างหนา
เป็นมัน ดอกช่อออกที่ซอกใบหรือตามกิ่ง
กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ
สีเหลืองปนเขียว เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก
ผลรูปทรงกลม ผลแก่สีแดง
ช่วงการมีดอก มกราคมถึงมีนาคม
ประโยชน์ (สรรพคุณ) แก่นและราก
ต้มน้ำดื่มเป็นยาระบายแก้เจ็บเส้นเอ็น
เนื้อไม้มีลายวงปีสีส้มสวยงาม ใช้ทำ
เฟอร์นิเจอร์ และเครื่องประดับ

มะพอก พอก

Parinari anamense Hance

CHRYSOBALANACEAE

ไม้ต้น สูง 20-30 เมตร เปลือกหนา
สีน้ำตาลปนเทา แตกเป็นร่องลึกเป็น
สะเก็ดรูปสี่เหลี่ยม ใบเดี่ยวเรียงแบบ
สลับรูปไข่หรือรูปรี กว้าง 4-5 ซม. ยาว
5-15 ซม. ปลายใบมนหยักคอดและมี
ติ่งแหลม ฐานใบมน ขอบใบเรียบ ผิวใบ
ด้านบนสีเขียวเข้ม ด้านล่างสีขาวนวล
เด่นชัดมากและมีขนละเอียด ดอกช่อ
ออกที่ปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ
กลีบดอก 5 กลีบสีขาวปนเหลือง
เกสรเพศผู้มี 10-15 อัน ผลรูปวงรีค่อน
ข้างกลม หรือรูปรีแกมรูปกระสวย
ผิวแข็งมีตุ่มเล็กๆ สีเทาปนน้ำตาล
ช่วงการมีดอก มกราคมถึงมีนาคม
ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้นอุ่นไ
น้ำร้อนประคบแก้ฟกช้ำ แก่นต้มน้ำอาบ
รักษาโรคประดง ผลผ่นคั้น เมล็ดสกัด
น้ำมันใช้ปั้นน้ำมันหมักหมักและน้ำมัน
หล่อลื่น

สแกนนา แก

Combretum quadrangulare

Kurz

COMBRETACEAE

ไม้พุ่ม สูง 1-3 เมตร เปลือกสีเทานวล
กิ่งอ่อนเป็นสี่เหลี่ยม ใบเดี่ยว เรียงแบบ
ตรงข้ามและตั้งฉาก รูปหอกกลับหรือรูปรี
กว้าง 3-5 ซม. ยาว 10-15 ซม. ปลายมน
ฐานใบสอบแหลม ขอบใบเรียบ ก้านใบ
ค่อนข้างสั้น ใบมีสีเขียวสด ผิวใบด้านบน
สากมือ ดอกช่อออกตามซอกใบ
กลีบเลี้ยง 4 กลีบ กลีบดอก 4 กลีบ
สีขาวปนเหลือง เกสรเพศผู้มี 8 อัน
ผลแห้งรูปทรงกลม มีปีก 4 ปีก

ช่วงการมีดอก มกราคมถึงมีนาคม

ประโยชน์ (สรรพคุณ) ผลดิบแช่น้ำให้หัว
ควายกินขับถ่ายพยาธิ

ดั่งดั่ง งามคู่

Getonia floribunda (Roxb.)

Lam.

COMBRETACEAE

ไม้พุ่มรอเลื้อย สูง 1-5 เมตร เปลือก
สีน้ำตาลมีขนปกคลุม ใบเดี่ยว เรียงแบบ
ตรงข้าม รูปรีหรือรูปไข่ กว้าง 2-5 ซม. ยาว
5-15 ซม. ปลายใบสอบแหลม ฐานใบมน
ขอบใบเรียบมีลักษณะเป็นคลื่น ผิวใบ
ด้านล่างมีขนปกคลุม ดอกช่อขนาดใหญ่
รีประดับสีเขียวปนเหลือง 5 กลีบ
กลีบเลี้ยง 5 กลีบ ไม้มีกลิ่นดอก
เกสรเพศผู้มี 10 อัน เรียงเป็น 2 วง
วงละ 5 อัน

ช่วงการมีดอก กุมภาพันธ์ถึงมีนาคม

ประโยชน์ (สรรพคุณ) ลำต้นใช้ทำขอบ
เครื่องจักสาน

สมอไทย ส้มมอ

Terminalia chebula Retz. var. *chebula*

COMBRETACEAE

ไม้ต้น สูง 5-10 เมตร เปลือกสีน้ำตาลปนเทา ผิวแตกเป็นสะเก็ดและเป็นร่องลึกตามยาว กิ่งอ่อนและยอดอ่อนมีขนสีน้ำตาลปกคลุม ใบเดี่ยว เรียงแบบกึ่งตรงข้าม รูปรีหรือรูปไข่ กว้าง 5-12 ซม. ยาว 8-20 ซม. ปลายใบแหลมฐานใบมนค่อนข้างเบี้ยว ขอบใบเรียบ โคนใบมีต่อมขนาดใหญ่ 1 คู่ ดอกช่อแบบช่อแยกแขนง ออกตามปลายกิ่งหรือซอกใบ กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีเหลืองนวล เกสรเพศผู้มี 10 อัน ผลสดรูปรี ผิวเกลี้ยง เมล็ดแข็ง ช่วงการมีดอก สิงหาคมถึงธันวาคม ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้นขับปัสสาวะ เปลือกต้นและผลให้สีดำใช้ย้อมผ้า เปลือกต้นและแก่นเผาไฟทาแก้อริบประทุษร้ายทั้งท้องเสีย ผลรับประทานได้และเป็นยาระบาย

คำรอก ตานกกด

Ellipanthus tomentosus Kurz
var. *tomentosus*

CONNARACEAE

ไม้ต้น สูง 5-10 เมตร เปลือกแตกเป็นร่องลึกเป็นแผ่นสีเทาลึบมหนา กิ่งก้านมีขนละเอียดสีน้ำตาล ใบเดี่ยว เรียงแบบสลับเวียนรูปไข่กลับ กว้าง 4-10 ซม. ยาว 10-20 ซม. ปลายใบสอบฐานใบมน ขอบใบเรียบ ดอกช่อออกเป็นกระจุกตามซอกใบ กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีขาว เกสรเพศผู้มี 10 อัน ผลรูปไข่ ผิวด้านนอกมีขนสีน้ำตาลปกคลุม ผลแก่แห้งแล้วแตก เมล็ดสีดำโผล่ออกมานอกผล

ช่วงการมีดอก พฤษภาคมถึงกรกฎาคม ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้นและแก่นต้มน้ำดื่มแก้อาการปวดท้องท้องเกร็ง

ล้านใบเล็ก ลั่น

Dillenia ovata Wall. ex Hook. f. & Thomson

DILLENIACEAE

ไม้ต้น สูง 5-10 เมตร เปลือกสีน้ำตาล ผิวเรียบ กิ่งก้านสั้น ใบเดี่ยว เรียงแบบสลับเวียน รูปไข่กลับ กว้าง 5-10 ซม. ยาว 10-25 ซม. ปลายใบมนมีติ่งแหลมฐานใบมนหรือเบี้ยว ขอบใบหยักซี่ฟันเกิดจากเส้นใบยาวยื่นออกมาทั้งที่ขอบใบ ผิวด้านบนมีขนนุ่ม ผิวใบด้านล่างมีขนสาก ใบมีมากที่ปลายกิ่ง ดอกเดี่ยวออกตามปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีเหลืองเข้ม เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก เรียงเป็น 2 ชั้น ชั้นนอกสีเหลืองเข้มกว่าด้านใน ผลรูปวงรีค่อนข้างกลม อวบน้ำ ผลแก่สีเหลือง

ช่วงการมีดอก พฤษภาคมถึงกรกฎาคม ประโยชน์ (สรรพคุณ) แก่นใช้ทำเครื่องใช้ในครัว รากฝานน้ำดื่มแก้ไข้ตัวร้อน ผลมีรสเปรี้ยวรับประทานได้

กระบาก บาก

Anisoptera costata Korth.

DIPTEROCARPACEAE

ไม้ต้น สูง 20-30 เมตร เปลือกสีน้ำตาลปนเทา แตกเป็นร่องตามยาว มีน้ำยางไหลออกตามเปลือกและแห้งติดตามเปลือกไม้ ใบเดี่ยวเรียงแบบสลับ รูปรีหรือรูปขอบขนาน กว้าง 5-7 ซม. ยาว 5-15 ซม. ปลายใบมนหรือแหลมเล็กน้อยฐานใบมน ขอบใบเรียบ ผิวใบด้านบนเกลี้ยง ผิวใบด้านล่างมีขนเล็กน้อย ดอกช่อ ออกตามซอกใบและปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง 5 กลีบยาวมาก กลีบดอก 5 กลีบสีขาวปนเหลือง เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก ผลแห้งรูปทรงกลม มีปีก 5 ปีก นึกยาว 2 ปีก นึกสั้น 3 ปีก

ช่วงการมีดอก พฤศจิกายนถึงมกราคม ประโยชน์ (สรรพคุณ) แก่นเป็นส่วนผสมเข้ายา ยังไม่ใช่ผสมซีเลียมจุลไฟ เนื้อไม้เนื้อดีรับประทานได้

ยางกราด สะแบง

Dipterocarpus intricatus Dyer
DIPTEROCARPACEAE

ไม้ต้น สูง 10-30 เมตร เปลือกสีน้ำตาลปนขาว แตกเป็นร่องลึกตามยาว และแตกเป็นสะเก็ดตามขวาง ใบเดี่ยว เรียงแบบสลับ รูปไข่ กว้าง 10-15 ซม. ยาว 20-35 ซม. ปลายใบมน ฐานใบเว้า รูปหัวใจ ขอบใบเรียบ ผิวใบด้านบนและด้านล่างมีขนมากหยาบและสาก มีหูใบหุ้มยอดอ่อน ดอกช่อแบบช่อแยกแขนง ออกตามซอกใบ กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีขาวแซมสีแดงเป็นแถบตรงกลางกลีบ โคนกลีบเชื่อมต่อกัน ปลายแยกบิดเวียนคล้ายรูปกังหัน เกสรเพศผู้มีจำนวนมากอัดแน่นรอบรังไข่ ผลรูปกลมเป็นจีบพับและแข็ง มีปีก 5 ปีก ปีกยาว 2 ปีก ปีกสั้น 3 ปีก

ช่วงการมีดอก มกราคมถึงพฤษภาคม ประโยชน์ (สรรพคุณ) ใบใช้บุงเถียนนา หลังคาอยู่ฉาง ยางไม้ใช้ยาเครื่องจักสาน และผสมขี้เลื่อยจุดไฟ ผลใช้ทำเครื่องประดับ

ยางเหียง ชาด

Dipterocarpus obtusifolius
Teijsm. ex Miq.

DIPTEROCARPACEAE

ไม้ต้น สูง 10-30 เมตร เปลือกสีน้ำตาล แตกเป็นร่อง ใบเดี่ยว เรียงแบบสลับ รูปไข่ กว้าง 10-20 ซม. ยาว 20-30 ซม. ปลายใบมน ฐานใบมน ขอบใบเรียบเป็นหยักคลื่นตามเส้นใบ แผ่นใบเรียบเป็นร่อง เส้นใบเป็นเส้นตื้นชัด ด้านท้องใบ ผิวใบด้านบนและด้านล่างมีขนเล็กน้อย มีหูใบหุ้มยอดอ่อน ดอกช่อ ออกตามซอกใบใกล้ปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีชมพู โคนกลีบเชื่อมต่อกัน ปลายกลีบแยกบิดเวียนคล้ายรูปกังหัน เกสรเพศผู้มีจำนวนมากอัดแน่นรอบรังไข่ ผลรูปรางกลม ผิวเรียบและแข็งมีปีก 2 ปีก

ช่วงการมีดอก พฤศจิกายนถึงมกราคม ประโยชน์ (สรรพคุณ) ใบใช้ห่ออาหารได้ ห่อยาสูบ ใช้บุงเถียนนา และหลังคาอยู่ฉาง ยางไม้ใช้ยาเครื่องจักสานและผลใช้ทำเครื่องประดับ

เต็ง จิก

Shorea obtusa Wall. ex Blume
DIPTEROCARPACEAE

ไม้ต้น สูง 20-30 เมตร เปลือกสีน้ำตาลปนดำ แตกเป็นสะเก็ดหนา ใบเดี่ยว เรียงแบบสลับ รูปไข่หรือรูปขอบขนาน กว้าง 7-10 ซม. ยาว 10-15 ซม. ปลายใบมน ฐานใบมน ขอบใบเรียบเป็นหยักคลื่น แผ่นใบหนา ผิวใบเกลี้ยง ใบอ่อนสีแดง ดอกช่อออกตามปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีขาวปนเหลือง เกสรเพศผู้มี 20-25 อัน ผลแห้งไม่แตก รูปไข่ มีปีก 5 ปีก ปีกยาว 3 ปีก ปีกสั้น 2 ปีก

ช่วงการมีดอก มีนาคมถึงเมษายน
ประโยชน์ (สรรพคุณ) ยางไม้ใช้ยาเครื่องจักสานและภาชนะใส่ น้ำ รากใช้ผสมเข้ายาแก้ท้องร่วง ใบใช้รักษาแผลพุพองในเด็ก

พะยอม กะยอม

Shorea roxburghii G. Don
DIPTEROCARPACEAE

ไม้ต้น สูง 10-30 เมตร เปลือกสีเทาปนดำ หรือสีน้ำตาล แตกเป็นสะเก็ดหนาและเป็นร่องตามยาว ใบเดี่ยว เรียงแบบสลับ รูปขอบขนาน กว้าง 3-5 ซม. ยาว 8-15 ซม. ปลายใบมน มีติ่ง ฐานใบมน ขอบใบเรียบเป็นหยักคลื่นเล็กน้อย ผิวใบด้านบนเรียบเป็นมัน ผิวใบด้านล่างมีขนเล็กน้อย ดอกช่อออกที่ปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีเหลืองอ่อนเรียงบิดเวียนซ้อนกันคล้ายรูปกังหัน เกสรเพศผู้มี 15 อัน ผลแห้งรูปรี มี 5 ปีก ปีกยาว 3 ปีก ปีกสั้น 2 ปีก

ช่วงการมีดอก ตุลาคมถึงพฤศจิกายน
ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้นรักษาผดผื่นคัน ใส่เครื่องหมักดองกันบูด ใช้ฟอกหนังและเคี้ยวหมาก ชันไม้เป็นน้ำมันชักเงาและยาเบื่อ ดอกต้มน้ำดื่มช่วยลดไข้

จอกบว้าย หยาดน้ำค้าง

Drosera burmanii Vahl

DROSERACEAE

พืชล้มลุก สูง 1-2 ซม. เป็นพืชกินแมลง ใบเดี่ยวเรียงเป็นกระจุกใกล้ผิวดิน รูปช้อน กว้าง 0.5-1 ซม. ยาว 2-5 ซม. ฐานใบสอบ แผ่นใบมีขนต่อมปกคลุมจำนวนมาก ปลายใบมีน้ำเมือกเหนียวสำหรับจับแมลง ดอกช่อแบบกระจุก ออกที่ปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีขาว เกสรเพศผู้มี 5 อัน เมล็ดมีขนาดเล็ก

ช่วงการมีดอก กุมภาพันธ์ถึงมีนาคม
ประโยชน์ (สรรพคุณ) ใช้ลำต้นสดเป็นส่วนผสมอาหารนก

มะเกลือ

Diospyros mollis Griff.

EBENACEAE

ไม้ต้น สูง 5-10 เมตร เปลือกสีน้ำตาลแตกเป็นสะเก็ดเล็กๆตามยาว กิ่งอ่อนมีขนนุ่ม ใบเดี่ยวเรียงแบบสลับ รูปไข่หรือรูปขอบขนาน กว้าง 2-4 ซม. ยาว 4-10 ซม. ปลายใบสอบแหลม ฐานใบมน ขอบใบเรียบ ใบแก่ผิวเรียบมัน เมื่อใบแห้งมีสีดำ ดอกแยกเพศคนละต้นกัน ออกตามซอกใบ ดอกเพศผู้เป็นช่อสั้นๆ ประมาณ 3 ดอก ดอกเพศเมียออกเดี่ยวๆ มีขนนุ่มปกคลุม สีเหลือง ผลสด รูปกลม มีกลีบเกลี้ยง 4 อันติดที่ขั้วของผล ผลแก่สีดำ

ช่วงการมีดอก มกราคมถึงสิงหาคม
ประโยชน์ (สรรพคุณ) ลำต้นต้มน้ำอาบรักษาโรคผิวหนัง ผลเป็นยาลำบะพายาลมและต้มน้ำให้สีดำใช้ย้อมแห

มะไข่ปลา มะเถ้าทุ่ง

Antidesma ghaesembilla Gaerth.
EUPHORBIACEAE

ไม้พุ่มสูง 1-3 เมตร เปลือกสีน้ำตาล
ใบเดี่ยวเรียงแบบสลับ รูปไข่หรือรูปรีกว้าง
3-5 ซม. ยาว 4-6 ซม. ปลายใบมนมี
ติ่งแหลม ฐานใบมนหรือหยักเว้า ขอบ
ใบเรียบ ช่อดอกขนาดเล็กมากออกตาม
ซอกใบใกล้ยอดและปลายกิ่ง ผลกลม
ผลสุกมีสีแดงคล้ำถึงสีดำ

ช่วงการมีดอก กันยายนถึงตุลาคม
ประโยชน์(สรรพคุณ) ใบและผลต้มน้ำ
อาบแก้อาการคันเหลือง ผลสุกมีรส
เปรี้ยวรับประทานได้

โสด เหมือนโสด

Aporosa villosa (Wall. ex Lindl.)
Baill.
EUPHORBIACEAE

ไม้ต้น สูง 5-10 เมตร เปลือกสี
น้ำตาลปนเทา หรือน้ำตาลปนแดง ลำต้น
อ่อนมีขนสีน้ำตาลปกคลุม ลำต้นแก่แตก
เป็นร่องลึกตามยาว ใบเดี่ยว เรียงแบบ
สลับ รูปไข่กลับหรือรูปขอบขนาน กว้าง
5-10 ซม. ยาว 10-12 ซม. ปลายใบมน
ฐานใบมน ขอบใบเรียบ ผิวใบด้านบน ค่อนข้าง
สาก ผิวใบด้านล่างมีขนสีน้ำตาล
ปกคลุม ดอกช่อออกตามซอกใบไม่มี
ก้านดอก แยกเพศคนละต้นกัน ดอกช่อ
เพศผู้ออกเป็นช่อเรียวยาวคล้ายหาง
กระรอก เกสรเพศผู้มี 2 อัน ไม่มีก้านดอก
ยอดเกสรเพศเมียเป็นช่อเชิงลด ออก
ติดลำต้นแต่ละดอกไม่มีก้านและมีสี
เหลืองอ่อน ผลรูปไข่ มีขนสีน้ำตาลปน
เหลืองปกคลุม

ช่วงการมีดอก มิถุนายนถึงกรกฎาคม
ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้มน้ำยา
สีแดงใช้ทำสีย้อม แก่นแช่น้ำดื่มช่วยลดไข้

แฟมน้ำ หัวลิง

Hymenocardia wallichii Tul.

EUPHORBIACEAE

ไม้พุ่ม สูง 1-5 เมตร เปลือกสีน้ำตาล ผิวเรียบมีน้ำยางใสใบเดี่ยวเรียงแบบสลับ รูปรีหรือรูปไข่ กว้าง 2-3 ซม. ยาว 4-5 ซม. ฐานใบมน ปลายใบมนมีติ่งแหลม ขอบใบเรียบ ผิวใบด้านบนและด้านล่างเรียบ ดอกช่อแบบช่อเชิงลดออกตามซอกใบ กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีขนาดเล็ก ผลเดี่ยวรูปไข่ในแนวระนาบ คล้ายพัตจิน ปลายผลมียอดเกสรเพศเมียติดคงทน ผลอ่อนสีเขียวปนเหลือง ผลแก่สีน้ำตาลเข้ม

ช่วงการมีดอก เมษายนถึงมิถุนายน
ประโยชน์ (สรรพคุณ) ลำต้นและใบนำมาเผาให้เกิดควันไฟ รักษาฝีหนองในสัตว์เลี้ยง ผลรับประทานได้

มะขามป้อม ขามป้อม

Phyllanthus emblica L.

EUPHORBIACEAE

ไม้ต้น สูง 3-10 เมตร เปลือกสีเทา ปนน้ำตาล ผิวบาง แตกเป็นร่องตามความยาวของลำต้น ใบเดี่ยว เรียงแบบสลับหรือกึ่งสลับ คล้ายใบประกอบแบบขนนก รูปรีหรือรูปขอบขนาน กว้าง 0.5-1 ซม. ยาว 1-2 ซม. ปลายใบมนมีติ่งแหลม ฐานใบมน ขอบใบเรียบ ใบอ่อนสีแดง มีขนปกคลุม มีหูใบ ดอกช่อขนาดเล็ก สีขาว ออกตามซอกใบ ดอกแยกเพศแต่อยู่บนต้นเดียวกัน ดอกเพศผู้มีเกสรเพศผู้ 3 อัน ดอกเพศเมียมียอดเกสรแยกเป็น 3 แฉก ผลรูปร่างค่อนข้างกลม ผลอ่อนสีเขียว ผลแก่สีเหลือง เมล็ดแข็ง

ช่วงการมีดอก มกราคมถึงเมษายน
ประโยชน์ (สรรพคุณ) ผลแก่รสเปรี้ยวจัดรับประทานได้ ช่วยให้ชุ่มคอ

ขึ้นทองพยานาถ ดอกสี
Suregada multiflorum (A. Juss.)
Baill.
EUPHORBIACEAE

ไม้ต้น สูง 3-10 เมตร เปลือกสีเทา
ปนน้ำตาล ผิวเรียบบาง ใบเดี่ยว เรียง
แบบสลับ รูปรีหรือรูปขอบขนาน กว้าง 3-
5 ซม. ยาว 6-15 ซม. ปลายใบมน ฐาน
ใบสอบแหลม ขอบใบเรียบ ใบหนาเป็น
มันไม่มีขน ใบแก่ร่วงง่าย ดอกช่อแบบ
ช่อกระจุกออกตามปลายกิ่ง ดอกแยก
เพศแต่อยู่บนต้นเดียวกัน กลีบเลี้ยงและ
กลีบดอกเชื่อมเป็นกลีบรวม 5 กลีบ สี
เหลือง เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก ผลรูป
กลมหรือเกือบกลม มีรอยแยก 3 พู ผล
แก่สีเหลือง

ช่วงการมีดอก มีนาคมถึงกรกฎาคม
ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้นเป็นยา
บำรุงเหงือกและฟัน แก้ลมแก้พิษ แก้
ไข้และโรคผิวหนังลำต้นต้มอาบสำหรับ
หญิงอยู่ไฟ

ใต้ใบใหญ่ ผักหวานบ้าน
Sauropus amabilis Airy Shaw
EUPHORBIACEAE

ไม้พุ่ม สูง 0.5-1 เมตร เปลือกสี
น้ำตาล กิ่งอ่อนสีเขียวเข้ม ผิวเกลี้ยง ใบ
เดี่ยว ก้านใบสั้น เรียงแบบสลับรูปไข่
ปลายแหลม กว้าง 2-3 ซม. ยาว 3-5
ซม. ปลายใบแหลม ฐานใบมน ขอบใบ
เรียบมีหูใบเล็กมาก ผิวใบเรียบ เส้น
กลางใบมีแถบสีขาว ดอกเดี่ยว ออกตาม
ซอกใบของก้านใบ สีเขียวปนเหลือง ผล
รูปทรงกลม สีเขียวอ่อน ผลแก่สีขาวปน
เหลืองห้อยติดตามก้านใบ
ช่วงการมีดอก กันยายนถึงตุลาคม
ประโยชน์ (สรรพคุณ) ใบอ่อนและยอด
อ่อนรับประทานได้

ก่อ ก่อใหญ่

Lithocarpus sp.

FAGACEAE

ไม้ต้น สูง 10-20 เมตร เปลือกสีน้ำตาลปนเทา แตกเป็นสะเก็ดใบเดี่ยว เรียงแบบสลับ รูปรี หรือรูปใบหอก กว้าง 7-10 ซม. ยาว 9-15 ซม. ปลายใบเรียวแหลม ฐานใบสอบ ขอบใบเรียบ ผิวใบเกลี้ยงด้านบนสีเขียวเข้มและเป็นมัน ด้านล่างสีอ่อนกว่า ดอกช่อ ออกเป็นกระจุกแน่นที่ปลายกิ่ง ดอกย่อยไม่มีก้านดอกย่อย สีขาวปนเหลือง มีกลิ่นจุนจวนง่าย ผลเชื่อมต่อกันเป็นกลุ่มเบียดอัดกันแน่นบนก้านที่อ้วนสั้น ผลแก่แข็งมากผิวเกลี้ยงเป็นมัน รูปกลมหรือรี ด้านบนมีจุดแหลม ด้านข้างมีรอยแตก

ช่วงการมีดอก มกราคมถึงมีนาคม

ประโยชน์ (สรรพคุณ) รากนำมาต้มน้ำดื่มแก้ปัสสาวะขัด ผลแก่นำมาทำเครื่องประดับและรับประทานได้

กันเกรา มั่นปลา

Fagraea fragrans Roxb.

GENTIANACEAE

ไม้ต้น สูง 10-20 เมตร เปลือกสีน้ำตาล ผิวเรียบ ใบเดี่ยว เรียงแบบตรงข้าม รูปรี กว้าง 4-5 ซม. ยาว 8-15 ซม. ปลายใบแหลม ฐานใบมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบเป็นคลื่นเล็กน้อย ผิวใบด้านบนเป็นมันสีเขียวเข้ม เส้นกลางใบบนดอกช่อออกตามซอกใบใกล้ปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบสีขาวปนเหลืองอ่อน ก้านเกสรเพศเมียยาวยื่นออกมา ผลทรงกลม มีติ่งแหลมสั้น ผลแก่สีแดง

ช่วงการมีดอก พฤษภาคมถึงมิถุนายน

ประโยชน์ (สรรพคุณ) เป็นพรรณไม้มงคลชนิดหนึ่ง แก่นมีความแข็งแรงทน

เมื่อย ม่วย

Gnetum sp.
GNETACEAE

ไม้พุ่มรอเลื้อย สูง 5-10 เมตร เปลือกสีน้ำตาลปนดำ บริเวณข้อพองบวม ใบเดี่ยวเรียงแบบสลับ รูปรีหรือรูปขอบขนาน กว้าง 2-5 ซม. ยาว 10-15 ซม. ปลายใบมนสอบ ขอบใบเรียบ สว่างโคนหรือสตรอบิลิส ออกเป็นช่อแกนมีลักษณะเป็นกลุ่มเรียงเป็นชั้นๆตามซอกใบ มีสีเขียวปนเหลือง โคนเพศผู้และโคนเพศเมียแยกกัน โคนเพศผู้รูปทรงกลม ไม่มีผลแต่มีเมล็ด เมล็ดรูปไข่แกมรี

ช่วงการมีโคน(สตรอบิลิส) พฤษภาคม ถึงกรกฎาคม

ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้นใช้ทำเชือก มีความเหนียวมาก ลำต้นนำมาคั้นน้ำดื่มช่วยในการอยู่ไฟ เมล็ดรับประทานได้ และใช้เป็นส่วนผสมเข้ายา

ดงหน พะอูง

Calophyllum calaba L.
GUTTIFERAE

ไม้ต้น สูง 10-15 เมตร เปลือกสีน้ำตาล แตกเป็นสะเก็ดและเป็นร่องตามยาว ใบเดี่ยวเรียงแบบตรงข้าม รูปทรงกลมหรือรูปไข่ กว้าง 3-5 ซม. ยาว 4-6 ซม. ปลายใบมนหรือคอดเว้าฐานใบมน ขอบใบเรียบ ผิวใบด้านบนและด้านล่างเรียบ ด้านบนสีเขียวเข้มและเป็นมันวาว ด้านล่างสีเขียวอ่อน ดอกช่อออกตามข้อใบและตามกิ่ง กิ่งที่มีดอกใบจะร่วง กลีบเลี้ยง 4 กลีบ ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้มีจำนวนมากสีขาว ผลสดค่อนข้างกลม ผลแก่สีน้ำตาลเข้ม

ช่วงการมีดอก พฤศจิกายนถึงมกราคม

ประโยชน์ (สรรพคุณ) ผลมีรสเปรี้ยวรับประทานได้

ตัวเกลี้ยง ตัวหม่น

Cratoxylum cochinchinense
(Lour.) Blume

GUTTIFERAE

ไม้พุ่ม สูง 5-10 เมตร เปลือกสีเทา
ปนเหลืองแตกเป็นสะเก็ด กิ่งก้าน และ
ลำต้นมีหนามแข็งมีน้ำยางสีเหลือง
ใบเดี่ยว เรียงแบบตรงข้ามและตั้งฉาก
รูปรีหรือรูปขอบขนาน กว้าง 3-5 ซม. ยาว
5-10 ซม. ปลายใบเรียวยาวแหลม ฐาน
ใบสอบเรียว ขอบใบเรียบดอกเดี่ยวออก
ตามซอกใบ กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก
5 กลีบ สีแดงหรือสีส้ม เกสรเพศผู้มี
จำนวนมาก ผลเดี่ยวรูปกลมรี เปลือกแข็ง
ผลแก่แตกเป็น 3 พู

ช่วงการมีดอก มีอุณหภูมิจึงกันยายน
ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้นใช้ทำ
สีย้อม ใบอ่อนและยอดอ่อนรสเปรี้ยว
ค่อนข้างฝาด รับประทานได้

ตัวขาว ตัวส้ม

Cratoxylum formosum (Jack)

Dyer

GUTTIFERAE

ไม้ต้น สูง 5-10 เมตร เปลือกสีเทา
แตกเป็นสะเก็ด โคนลำต้นมีหนามแข็ง
มีน้ำยางสีเหลือง ใบเดี่ยว เรียงแบบตรง
ข้าม รูปรีหรือรูปขอบขนาน กว้าง 2-5 ซม.
ยาว 4-10 ซม. ปลายใบแหลม ฐานใบมน
ขอบใบเรียบ ผิวใบด้านบนเป็นมัน
ด้านล่างมีต่อมกระจายทั่วไป ใบแก่สีแดง
หรือสีแดง ดอกเดี่ยวออกตามซอกใบ
กลีบเลี้ยง 5 กลีบ สีน้ำเงินปนแดง
กลีบดอก 5 กลีบ สีขาวปนชมพู เกสร
เพศผู้มีจำนวนมาก ผลรูปกระสวย
ผิวเรียบและแข็ง สีน้ำตาลปนดำ ผลแก่
แตกเป็น 3 พู

ช่วงการมีดอก มกราคมถึงเมษายน
ประโยชน์ (สรรพคุณ) ใบอ่อน
ยอดอ่อนและดอกอ่อนมีรสเปรี้ยว
รับประทานได้

ชะมวง ส้มโมง

Garcinia cowa Roxb. ex DC.
GUTTIFERAE

ไม้ต้น สูง 5-15 เมตร เปลือกสีน้ำตาลปนเทาแตกเป็นสะเก็ด ใบเดี่ยว เรียงแบบตรงข้ามและตั้งฉากกัน รูปรีหรือรูปขอบขนาน กว้าง 3-5 ซม. ยาว 8-10 ซม. ปลายใบแหลม ฐานใบสอบแหลม ขอบใบเรียบ ดอกเดี่ยวแยกเพศ คนละต้นกัน ดอกเพศผู้ออกตามกิ่งเป็นกระจุก กลีบเลี้ยง 4 กลีบ กลีบดอก 4 กลีบสีเหลือง เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก เกสรเพศเมียออกปลายกิ่ง เกสรเพศผู้เทียมเรียงอยู่รอบๆรังไข่ ก้านเกสรติดกันเป็นกลุ่มๆปลายก้านมีต่อม 1 ต่อม ผลรูปทรงกลม ด้านบนแบนเล็กน้อย ผลแก่สีเหลืองปนส้ม

ช่วงการมีดอก กุมภาพันธ์ถึงเมษายน
ประโยชน์ (สรรพคุณ) แก่นฝืนหรือแช่น้ำดื่ม แก้อาการเหน็บชา เปลือกต้นมีสีเหลืองใช้ย้อมผ้าใบอ่อนและผลอ่อนมีรสเปรี้ยวรับประทานได้

กระบก บก

Iringia malayana Oliv. ex
A.W. Benn
IRVINGIACEAE

ไม้ต้น สูง 20-30 เมตร เปลือกสีน้ำตาลเทา ผิวเรียบหรือแตกเป็นสะเก็ดเล็กๆ ใบเดี่ยว เรียงแบบสลับเวียนรูปไข่หรือรูปขอบขนาน กว้าง 5-7 ซม. ยาว 10-12 ซม. ปลายใบแหลม ฐานใบมน ขอบใบเรียบ ผิวใบด้านบนสีเขียวเข้มเป็นมันด้านล่างสีขาวนวล ที่ปลายยอดมีหูใบเด่นชัดมากมีลักษณะเรียวยาวโค้งเล็กน้อย คล้ายกรวย ดอกช่อออกตามปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีขาวปนเขียวอ่อน เกสรเพศผู้ 10 อัน ผลรูปกลมรี ผลแก่สีเหลืองปนน้ำตาล มีเมล็ดเดี่ยว ภายในมีเนื้อสีขาว

ช่วงการมีดอก มกราคมถึงมีนาคม
ประโยชน์ (สรรพคุณ) แก่นกระบก แก่นมะพอกต้มน้ำดื่มแก้ฟกช้ำ ใบตำผสมกับเลือดควายใช้ย้อมผ้า น้ำมันจากเนื้อในเมล็ดใช้ปรุงอาหาร ทำสบู่และเทียนไขเมล็ดนำมาคั่วรับประทานได้

ตีนนก ภาสามปีก

Vitex pinnata L.

LABIATAE

ไม้ต้น สูง 5-10 เมตร เปลือกสีน้ำตาลปนเทา แตกเป็นสะเก็ด ใบประกอบแบบฝ่ามือ ใบย่อย 3 ใบออกจากจุดเดียวกัน เรียงแบบตรงข้าม และตั้งฉาก รูปรี กว้าง 4-6 ซม. ยาว 10-13 ซม. ปลายใบแหลมฐานใบสอบแหลมขอบใบเรียบ ยอดอ่อนมีขนคล้ายกำมะหยี่ ผิวใบด้านบนเรียบ ด้านล่างมีขนนุ่ม ดอกช่อแบบช่อแยกแขนงออกที่ปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีน้ำเงินหรือสีม่วงอ่อน โคนกลีบเชื่อมติดกันปลายแยก เกสรเพศผู้มี 4 อัน ผลเดี่ยวรูปทรงกลม มีกลีบเลี้ยงติดคงทน ผลแก่สีม่วงเข้มถึงสีดำ

ช่วงการมีดอก พฤษภาคมถึงกุมภาพันธ์ ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้น แก่น และรากบดเป็นผงละลายน้ำดื่มแก้ไข้จากช่วยขับลม ใบตำพอกแผล

สังวาลพระอินทร์ เขาคำ

Cassytha filiformis Linn.

LAURACEAE

ไม้กาฝากเกาะกับต้นไม้อื่น เปลือกลำต้นสีเขียวปนเหลือง ชมเยื้องอ่อนมีขนปกคลุม เมื่อแก่มีสีน้ำตาลเข้ม ไม้มีใบแต่ไม่มีใบที่ลดรูปเป็นใบเกล็ด ดอกช่อออกตามกิ่ง รูปทรงกลม กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมี 3 กลีบ เรียง 2 วง ซ้อนกัน ผลสดค่อนข้างกลม ผลสุกสีขาว ช่วงการมีดอก เมษายนถึงพฤษภาคม ประโยชน์ (สรรพคุณ) ลำต้นรสมันมาเข้ายาบรรเทาอาการหวัด ขับปัสสาวะ และรักษาแผลเรื้อรัง ส่วนของลำต้นนำมาช้กับน้ำใช้สระผมได้

พื้เหม็น หมี่

Litsea glutinosa (Lour.) C.B. Roxb.

LAURACEAE

ไม้ต้น สูง 5-10 เมตร เปลือกสีน้ำตาลเข้ม มีช่องอากาศกระจายทั่วไปถึงอ่อนมีขนปกคลุม เปลือกและใบมีกลิ่นฉุน ใบเดี่ยว เรียงแบบสลับ กว้าง 5-6 ซม. ยาว 8-16 ซม. ปลายใบมน ฐานใบสอบเรียว ขอบใบเรียบ ผิวใบด้านบนเรียบ ผิวใบด้านล่างมีขนปกคลุม และมีสีอ่อนกว่า ดอกช่อออกเป็นกระจุกตามซอกใบ ดอกแยกเพศคนละต้นกัน ดอกเพศผู้ขนาดเล็กสีเหลืองอ่อน เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก ดอกเพศเมียมีกลีบเลี้ยงเชื่อมกันเป็นรูปกรวย ผลรูปวงกลม เมล็ดแข็ง ผลแก่สีม่วงดำ

ช่วงการมีดอก มีอายุจนถึงกันยายน
ประโยชน์ (สรรพคุณ) แก่นนำมาต้มน้ำอาบสำหรับหญิงอยู่ไฟ ใบมีกลิ่นฉุนช้ำกับน้ำใช้สระผม ใบแก้ตำผสมกับเลือดควายใช้ย้อมผ้า

กระโดน กระโดนโคก

Careya sphaerica Roxb.
LECYTHIDACEAE

ไม้ต้น สูง 10-15 เมตร เปลือกหยาบสีน้ำตาลปนดำ แตกเป็นสะเก็ด ใบเดี่ยว เรียงแบบสลับเวียนเป็นกลุ่มตามปลายกิ่งรูปไข่กลับ กว้าง 15-25 ซม. ยาว 30-35 ซม. ปลายใบมนมีติ่งแหลมขึ้นฐานใบสอบแหลม ขอบใบหยักมน ผิวใบทั้งสองด้านเกลี้ยง เนื้อใบหนา ก้านใบยาว ดอกเดี่ยวออกตามปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง 4 กลีบ กลีบดอก 4-5 กลีบ ปลายกลีบและขอบกลีบสีเขียวอ่อน โคนกลีบสีชมพู ร่วงง่าย เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก สีขาว โคนก้านเกสรเชื่อมติดกันสีแดงอ่อน ผลรูปกลม ค่อนข้างแข็ง ที่ปลายผลมีส่วนของกลีบเลี้ยงและก้านเกสรเพศเมียติดคงทน

ช่วงการมีดอก มกราคมถึงเมษายน
ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้นตำน้ำดื่มแก้ปวดท้อง ท้องเสีย แก่นใช้ทำคานเกวียน ใบ ดอก และผลรับประทานได้

กะดังใบ พงอนไก่

Leea sp.

LEEACEAE

ไม้พุ่ม สูง 1-5 เมตร เปลือกสีน้ำตาล
ลำต้นและกิ่งเป็นเหลี่ยม ใบประกอบ
แบบขนนก ก้านใบแผ่เป็นกาบหุ้มกิ่ง
ใบย่อยรูปไข่แกมขอบขนาน กว้าง 2-5
ซม. ยาว 5-10 ซม. ปลายใบแหลม ฐาน
ใบมน ขอบใบเป็นซี่จัก ผิวใบด้านบน
และด้านล่างเรียบอ่อนนุ่ม ดอกช่อออก
ที่ปลายกิ่ง ก้านดอกช่อยาวเป็นเหลี่ยม
ดอกช่อมีขนาดเล็กจำนวนมาก สีแดงส้ม

ช่วงการมีดอก เกือบตลอดทั้งปี

ประโยชน์(สรรพคุณ) รากใช้เป็นส่ว
ผสมเข้ายา

เลี้ยวดอกขาว เลี้ยวป่า

Bauhinia variegata L.

LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE

ไม้ต้น สูง 5-10 เมตร เปลือกสีน้ำตาล
ใบเดี่ยว เรียงแบบสลับ รูปไข่ หรือรูปกลม
กว้าง 5-10 ซม. ยาว 5-10 ซม. ปลาย
ใบเว้าลึกแบ่งเป็น 2 ซีก ฐานใบรูปหัวใจ
ขอบใบเรียบ เส้นใบแตกจากฐานใบ
9-11 เส้น ดอกช่อออกตามกิ่ง กลีบเลี้ยง
5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีขาวปนชมพู
เกสรเพศผู้มี 10 อัน ความยาวไม่เท่ากัน
ผลฝักแบน ผลแก่จัดจะแตกออกตาม
ตะเข็บทั้งสองด้าน

ช่วงการมีดอก มกราคมถึงมีนาคม

ประโยชน์ (สรรพคุณ) ใบคั้นน้ำอาบแก้
ผดผื่นคัน

ซีเหล็ก ซีเหล็กบ้าน

Cassia siamea (Lam.) Irwin & Barneby

LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE

ไม้ต้น สูง 5-10 เมตร เปลือกสีน้ำตาลเข้มแดงเป็นร่องบริเวณโคนลำต้น ใบประกอบแบบขนนก เรียงแบบสลับ ใบย่อย 6-8 คู่ เรียงแบบตรงข้าม รูปรี หรือ รูปขอบขนาน กว้าง 0.5-1 ซม. ยาว 3-5 ซม. ปลายใบมน ฐานใบมน ขอบใบเรียบ ผิวใบด้านบนเรียบเป็นมันวาว ผิวใบด้านล่างมีขนสั้นปกคลุมใบอ่อนและยอดอ่อนสีแดงปนเขียว ดอกช่อแบบไม่จำกัด ออกที่ปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง 4 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีเหลือง เกสรเพศผู้ 10 อัน ผลแห้งเป็นฝักแบน สีน้ำตาลเข้ม โคนเล็กนอย เมื่อแก่จะแตกออกตามตะเข็บทั้ง 2 ด้าน

ช่วงการมีดอก เกือบตลอดปี

ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกและแก่น ต้มน้ำดื่มรักษาโรคประดง ใบอ่อนและยอดอ่อนมีรสขมใช้ประกอบอาหาร ผลอ่อนลวกเป็นผักรับประทานได้

เขลง เค็ง

Dialium cochinchinense Pierre
LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE

ไม้ต้น สูง 10-20 เมตร เปลือกสีน้ำตาลปนเทา ผิวเรียบหรือแตกเป็นสะเก็ดเล็กน้อย ใบประกอบแบบขนนก ปลายคี่ เรียงแบบสลับ ใบย่อย 5-9 ใบ เรียงแบบกึ่งสลับ เยื้องกันเล็กน้อย รูปไข่หรือรูปรี กว้าง 2-4 ซม. ยาว 8-10 ซม. ปลายใบเรียวแหลม ฐานใบมน ขอบใบเรียบ ผิวใบเรียบทั้งสองด้าน ดอกช่อแบบช่อแยกแขนง ออกตามปลายกิ่ง ดอกมีขนาดเล็ก กลีบเลี้ยง 5 กลีบ สีขาว ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้มี 2 อัน ผลรูปทรงรี ผลอ่อนสีเขียว ผลแก่สีดำ เมล็ดแข็ง ผิวมัน

ช่วงการมีดอก มิถุนายนถึงกรกฎาคม
ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้นต้มน้ำให้สีดำใช้ย้อมผ้า แขนงแข็งมากใช้ทำเครื่องใช้ในครัว รากต้มน้ำให้หืนอยู่ไฟดื่มเพื่อเพิ่มน้ำหนัก เชื่อหุ้มเมือกได้

อะราง สะคาม

Peltophorum dasyrachis (Miq.)

Kurz

LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE

ไม้ต้น สูง 10-15 เมตร เปลือกสีเทาปนน้ำตาล ผิวเรียบ ใบประกอบแบบขนนกสองชั้นปลายคู่ เรียงแบบสลับ ใบย่อย 10-18 คู่ เรียงแบบตรงข้าม กว้าง 0.5-1 ซม. ยาว 1-2 ซม. ปลายใบมนฐานใบมนเบี้ยวเล็กน้อย ขอบใบเรียบ ยอดอ่อนมีหูใบเป็นเส้น แตกแขนงคล้ายเขากวางอยู่เป็นกระจุก ดอกช่อออกตามปลายกิ่งและห้อยลง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีเหลืองขอบกลีบแบนมาก เกสรเพศผู้มี 10 อัน ผลเป็นฝักแบนสีน้ำตาลแดง โคนและปลายเรียวแหลม

ช่วงการมีดอก มีนาคมถึงมิถุนายน ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้นมีรสฝาด รับประทานช่วยขับเสมหะ และให้น้ำตาลแดงใช้ทำสีย้อม ชูดผัวเปลือกด้านในตำใส่สับประรดรับประทาน

ชุมเห็ดเทศ ชุมเห็ดใหญ่

Senna alata (L.) Roxb.

LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE

ไม้พุ่ม สูง 2-5 เมตร เปลือกสีดำ แตกเป็นร่องตามยาว ใบประกอบแบบขนนกปลายคู่ เรียงแบบสลับเวียน ใบย่อย 8-20 คู่ เรียงแบบตรงข้าม รูปขอบขนาน กว้าง 3-4 ซม. ยาว 5-12 ซม. ปลายใบมน ฐานใบมน ขอบใบเรียบ ดอกช่อออกที่ปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง 5 กลีบสีเหลือง กลีบดอก 5 กลีบสีเหลืองสด เกสรเพศผู้มี 10 อัน สัน 8 อัน ยาว 2 อัน ผลเป็นฝักแบน ผลแก่สีดำ

ช่วงการมีดอก ตุลาคมถึงกุมภาพันธ์ ประโยชน์ (สรรพคุณ) ลำต้นใช้เป็นยาระบาย ใบใช้รักษาโรคกลากเกลื้อน

มะค่าแต้ แต้โหล่น

Sindora siamensis Teijsm. &
Miq. var. *maritima*

LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE

ไม้ต้น สูง 10-20 เมตร เปลือกสีเทา
ผิวเรียบ กิ่งอ่อนมีขนใบประกอบแบบขน
นกปลายคู่ เรียงแบบสลับ ใบย่อย 3-4 คู่
เรียงแบบตรงข้าม รูปรีแกมรูปขอบขนาน
กว้าง 4-6 ซม. ยาว 6-12 ซม. ปลายใบ
มนห้อยแกว้ฐานใบสอบ ขอบใบเรียบ ผิว
ใบด้านบนมีขนหยาบผิวด้านล่างมีขนนุ่ม
ดอกช่อ ออกที่ปลายกิ่ง หรือตามซอกใบ
กลีบเลี้ยง 4 กลีบ กลีบดอก 1 กลีบ
สีเหลืองปนแดง เกสรเพศผู้มี 10 อัน ผล
เป็นฝักแบนรูปไข่ ผิวเปลือกเรียบไม่มี
หนาม

ช่วงการมีดอก เมษายนถึงพฤษภาคม
ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้นและ
รากใช้รักษาโรคผิวหนัง เมล็ดเผาไฟรับ
ประทานได้

มะค่าแต้ แต้หนาม

Sindora siamensis Teijsm. &
Miq. var. *siamensis*

LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE

ไม้ต้น สูง 10-20 เมตร เปลือกสีเทา
ผิวเรียบ กิ่งอ่อนมีขน ใบประกอบแบบ
ขนนกปลายคู่ เรียงแบบสลับ ใบย่อย
3-4 คู่ เรียงแบบตรงข้าม รูปรีแกมรูป
ขอบขนาน กว้าง 3-5 ซม. ยาว 6-15 ซม.
ปลายใบมน ห้อยแกว้ ฐานใบสอบ ขอบ
ใบเรียบ ผิวใบด้านบนมีขนหยาบ ผิวด้าน
ล่างมีขนนุ่ม ดอกช่อออกที่ปลายกิ่งหรือ
ตามซอกใบ กลีบเลี้ยง 4 กลีบ กลีบดอก
4 กลีบสีเหลืองปนแดง เกสรเพศผู้มี
10 อัน ผลเป็นฝักรูปไข่ ผิวเปลือกมีหนาม
ช่วงการมีดอก เมษายนถึงพฤษภาคม
ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้นและ
รากใช้รักษาโรคผิวหนัง เมล็ดเผาไฟรับ
ประทานได้

คาง คางสูง

Albizia lebbekoides (DC.)
Benth.

LEGUMINOSAE-MIMOSOIDEAE

ไม้ต้นสูง 10-20 เมตร เปลือกสีเทา
ปนน้ำตาล แตกเป็นร่อง ใบประกอบ
แบบขนนกสองชั้นปลายคู่ เรียงแบบสลับ
ใบย่อย 2-6 คู่ เรียงแบบตรงข้าม โคน
ก้านใบมีต่อม ใบรูปขอบขนาน กว้าง
2-5 ซม. ยาว 4-6 ซม. ปลายใบมน ฐาน
ใบสอบหรือเบี้ยว ขอบใบเรียบ ผิวใบ
เกลี้ยง ดอกช่อแบบกระจุกแน่น ออกที่
ซอกใบ กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมกัน ปลายแยก
5 แฉก กลีบดอกรูปกรวยโคนเชื่อมกัน
ปลายแยก 5 แฉก เกสรผู้มีจำนวนมาก
แผ่พันกลีบดอก มีลักษณะเป็นพู่กลม
ผลเป็นฝักยาว ผลแตกตามยาว เมล็ดนูน
ช่วงการมีดอก มีนาคมถึงเมษายน
ประโยชน์(สรรพคุณ) เปลือกต้นให้สี
แดงใช้เป็นสีย้อมเนื้อไม้ทนต่อโรคและ
แมลงดอกไม้ใช้ประดับแก้ฟกช้ำ

แดง

Xylia xylocarpa (Roxb.) Taub.var.
kerrii (Craib & Hutch.) I.C.Nielsen
LEGUMINOSAE-MIMOSOIDEAE

ไม้ต้น สูง 15-20 ซม. เปลือกสีเทา
ปนแดง ลอกเปลือกทิ้งไว้จะมีสีแดง
ถึงก้านและยอดอ่อนมีขนนุ่มสีเหลือง
ใบประกอบแบบขนนก 2 ชั้นเรียงแบบ
สลับ ใบประกอบ 2 ช่อ อยู่ปลายสุดแตก
ออกเป็น 2 ก้าน ใบย่อย 4-5 คู่ เรียงแบบ
ตรงข้าม รูปไข่หรือรูปขอบขนาน กว้าง
4-5 ซม. ยาว 10-15 ซม. ปลายใบมน
ฐานใบมนเบี้ยว ขอบใบเรียบ ใบหนา
ผิวใบทั้งด้านบนและด้านล่างเรียบ
ดอกช่อทรงกลม ออกที่ปลายกิ่งและ
ซอกใบ กลีบดอกสีขาวปนเหลือง
ผลเป็นฝักแบนและแข็ง แตกออก 2 ซีก
ช่วงการมีดอก กุมภาพันธ์ถึงมีนาคม
ประโยชน์ (สรรพคุณ) ดอกนำมาต้มน้ำ
ดื่มบรรเทาอาการไข้ เนื้อไม้เมื่อดำรง
ประทานได้

แกลบหนู ดอกอึ่ง

Dendrolobium lanceolatum
(Dunn) Schindl.

LEGUMINOSAE-PAPILIONOIDEAE

ไม้พุ่ม สูง 1-3 เมตร เปลือกสีน้ำตาล
ผิวเรียบ ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่
เรียงแบบสลับ ใบย่อย 3 ใบ รูปรีหรือ
รูปหอก กว้าง 1-2 ซม. ยาว 3-5 ซม.
ปลายใบสอบแหลม ฐานใบมน ขอบใบ
เรียบ มีหูใบที่โคนก้านใบ และโคนใบย่อย
ดอกช่อออกตามซอกใบ ดอกเป็นรูป
คล้ายดอกถั่วสีเหลืองอ่อน ผลเป็นฝัก
แบนมีเมล็ดเดียว

ช่วงการมีดอก มกราคมถึงมีนาคม
ประโยชน์ (สรรพคุณ) รากแกลบหนู
รากไทริน และรากสังวาลพระอินทร์
ตำรวมกัน คั้นแก้โรคบิด รักษาถ่ายเป็น
มูกเลือด

ไทริน ทองหมอง

Droogmansia godefreyana
(Kuntze) Schindl.

LEGUMINOSAE-PAPILIONOIDEAE

ไม้พุ่ม สูง 1-3 เมตร เปลือกสีเทาจน
แตกกิ่งแขนงโคนต้น ใบประกอบชนิดมี
ใบย่อยใบเดียว เรียงแบบสลับ รูปไข่
แกมขอบขนาน กว้าง 5-9 ซม. ยาว
12-17 ซม. ปลายใบแหลม ฐานใบเว้า
ขอบใบเรียบ ผิวใบด้านบนสีเขียวปนเทา
ด้านล่างสีขาวนวล ก้านใบแผ่เป็นครีบบน
ดอกช่อออกที่ปลายกิ่งชูขึ้นมาเห็นเด่นชัด
ดอกย่อยเป็นรูปคล้ายดอกถั่ว สีม่วงแดง
ผลเป็นฝักแบน คอดเป็นข้อๆ

ช่วงการมีดอก มกราคมถึงเมษายน
ประโยชน์ (สรรพคุณ) ใบอ่อนและ
ยอดอ่อน มีรสฝาดรับประทานกับเมี่ยง
รากไทริน รากแกลบหนู ตำรวมกันคั้น
รักษาถ่ายเป็นมูกเลือด

เกล็ดปลาซ่อน เกล็ดลิ้น

Phyllodium pulchellum (L.)
Desv.

LEGUMINOSAE-PAPILIONOIDEAE

ไม้พุ่ม สูง 0.5-1 เมตร เปลือกสีเทา ผิวบางเรียบ ใบประกอบแบบขนนก เรียงแบบสลับใบย่อย 3 ใบ ใบย่อยใบ กลางมีขนาดใหญ่ที่สุดรูปไข่หรือรูปรี กว้าง 4-5 ซม. ยาว 6-10 ซม. ใบย่อยด้านข้างมีขนาดเล็กกว่า รูปไข่หรือรูปรี กว้าง 2-4 ซม. ยาว 3-5 ซม. รูปรางใบมีความ ผันแปรมาก ผิวใบด้านบนเรียบ ผิวใบ ด้านล่างมีขนนุ่ม ดอกช่อออกเป็นกระจุก ที่ซอกใบ มีใบประดับคล้ายเกล็ดปลา ประกบหุ้มไว้ทั้งสองด้าน ดอกเป็นรูป คล้ายดอกถั่ว สีขาว ผลเป็นฝักแบนยาว และทอดเป็นข้อๆ

ช่วงการมีดอก กรกฎาคมถึงสิงหาคม
ประโยชน์ (สรรพคุณ) พรรณไม้มงคล
ชนิดหนึ่งของวัฒนธรรมคนอีสาน

ประดู่

Pterocarpus macrocarpus Kurz
LEGUMINOSAE-PAPILIONOIDEAE

ไม้ต้น สูง 20-30 เมตร เปลือกหนา สีน้ำตาลปนเทา แตกเป็นร่องลึก มีน้ำยางสีเหลืองปนแดง ใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ เรียงแบบสลับ ใบย่อย 3-6 คู่ เรียงแบบสลับ รูปไข่หรือรูปขอบขนาน กว้าง 3-5 ซม. ยาว 6-10 ซม. ปลายใบแหลม ฐานใบมน ขอบใบเรียบหรือเป็นคลื่น เล็กน้อย ใบอ่อนมีหูใบเด่นชัดมากและมีขนสีน้ำตาล ดอกช่อออกตามซอกใบใกล้ปลายกิ่งหรือยอด ดอกเป็นรูปคล้ายดอกถั่ว กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีเหลือง เกสรเพศผู้มี 10 อัน ผลรูปกลม มีปีกเป็นคลื่นรอบๆ คล้ายไข่ดาว ผลอ่อนสีเขียว ผลแก่สีน้ำตาล

ช่วงการมีดอก มีนาคมถึงมิถุนายน
ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้นแก้ท้องเสียและให้ฝาดสีน้ำตาลใช้ย้อมผ้า
อย่างไม่รักษาปากเมื่อย

หางหมาจอก ขี้หนอน

Uraria crinata (L.) Desv.
ex DC.

LEGUMINOSAE-PAPILIONOIDEAE

ไม้ล้มลุก สูง 10-20 ซม. ใบประกอบแบบขนนก ปลายคี่ เรียงแบบสลับ ใบย่อย 3 ใบ รูปใบหอก หรือรูปขอบขนาน กว้าง 1-2 ซม. ยาว 5-10 ซม. ปลายใบแหลมฐานใบมน ขอบใบเรียบ ดอกช่อแบบกระจุก ออกตามซอกใบ ดอกเป็นรูปคล้ายดอกถั่ว กลีบเลี้ยง 5 กลีบค่อนข้างแข็ง กลีบดอก 5 กลีบ มีสีขาวปนม่วง เกสรเพศผู้มี 10 อัน ผลแห้งเป็นฝัก

ช่วงการมีดอก กรกฎาคมถึงตุลาคม
ประโยชน์ (สรรพคุณ) ใบและช่อดอกนำไปใส่ไผ่ปลาร้า ให้หนอนแมลงวันเกาะขึ้นแล้วเคาะทิ้ง

ตะแบกนา เปื่อย

Lagerstroemia floribunda Jack
LYTHRACEAE

ไม้ต้น สูง 5-10 ซม. เปลือกสีเทาหรือสีเทาปนขาว ผิวเรียบเป็นมัน มีรอยแผลที่เกิดจากการหลุดลอกของเปลือกเป็นหลุมตื้นๆตลอดลำต้น ใบเดี่ยว กว้าง 3-5 ซม. ยาว 5-10 ซม. ปลายใบสอบแหลม ฐานใบมน ขอบใบเรียบและเป็นคลื่นมันขึ้น ใบอ่อนสีแดง มีขน ใบแก่เกลี้ยง ดอกช่อออกตามซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ดอกตูมมีขนสีน้ำตาลอ่อนปกคลุม กลีบเลี้ยง 5 กลีบ มีสันนูนพาดตามยาว ปลายแยก 5 แฉก กลีบดอก 5 กลีบ สีชมพูอ่อนปนสีขาว เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก ผลแห้งแล้วแตก

ช่วงการมีดอก เมษายนถึงกรกฎาคม
ประโยชน์ (สรรพคุณ) ผลแห้งใช้ทำเครื่องประดับ ปลูกเป็นไม้ประดับ

ซีอัน ซีอันแดง

Pavonia rigida (Wallex Mast.)

Hochr.

MALVACEAE

ไม้พุ่มขนาดเล็ก สูงไม่เกิน 50 ซม. หรือทอดเลื้อยไปตามผิวดิน เปลือกต้นสีน้ำตาลอ่อนเหนียวมาก กิ่งอ่อนและยอดอ่อนมีขนปกคลุม ใบเดี่ยวเรียงแบบสลับ รูปกลมหรือรูปทรงรี กว้าง 3-5 ซม. ยาว 4-6 ซม. ปลายใบมน ฐานใบเว้า ขอบใบเป็นซี่จัก ใบมีขนปกคลุมจำนวนมาก ดอกช่อออกเป็นกระจุกที่ซอกใบ กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ มีสีแดงเข้มหรือสีแดงปนชมพู ก้านชูเกสรเพศผู้และเกสรเพศเมียอยู่บนก้านเดียวกันชูออกมาเหนือวงกลีบ ผลแห้งมีผลปกคลุม

ช่วงการมีดอก เกือบตลอดทั้งปี

ประโยชน์ (สรรพคุณ) ลำต้นต้มน้ำดื่มสำหรับหญิงอยู่ไฟและช่วยบำรุงโลหิต

โคลงเคลง เอน้ำใหญ่

Melastoma malabathricum L.

subsp. *malabathricum*

MELASTOMACEAE

ไม้พุ่ม สูง 1-2 เมตร เปลือกสีน้ำตาลแดง ใบเดี่ยวเรียงแบบตรงข้าม และตั้งฉาก รูปขอบขนานแกมรูปใบหอก กว้าง 3-4 ซม. ยาว 8-12 ซม. ปลายใบแหลม ฐานใบมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบค่อนข้างแข็ง ผิวใบด้านบนและด้านล่างค่อนข้างเรียบไม่มีขน มีเส้นใบ 3 เส้น เรียงจากฐานใบสู่ปลายยอด ดอกช่อออกที่ปลายกิ่ง กลีบเลี้ยงเป็นเส้นขน กลีบดอก 5 กลีบ สีม่วงปนชมพู เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก สีเหลืองแต่มี 5 อัน มีรยางค์สีม่วงโค้งงอ ผลรูปรี มีขนปกคลุม ช่วงการมีดอก เกือบตลอดทั้งปี

ประโยชน์ (สรรพคุณ) ผลรับประทานได้ และนำไปเป็นส่วนผสมช้ำยา บริเวณที่มีต้นเอน้ำใหญ่ใช้เป็นดัชนีว่ามีน้ำใต้ดินอยู่ใกล้ผิวดิน

โคลงเคลงยาน เอนอ้า

Melastoma saigonense (Kuntze)
Merr.

MELASTOMACEAE

ไม้พุ่ม สูง 1-2 เมตร เปลือกสีน้ำตาล
มีขนปกคลุมทุกส่วนของพืช ใบเดี่ยว เรียง
แบบตรงข้ามและตั้งฉาก รูปขอบขนาน
หรือรูปไข่กลับ กว้าง 3-4 ซม. ยาว
5-10 ซม. ปลายใบแหลม ฐานใบมน ขอบ
ใบเรียบ ผิวใบด้านบนและด้านล่างมีขน
นุ่มปกคลุมด้านบนสีเขียวเข้มกว่าด้านล่าง
มีเส้นใบ 5 เส้น แยกออกจากฐานใบสู่
ปลายยอด ดอกช่อออกที่ปลายกิ่ง
กลีบเลี้ยงเป็นเส้นขน กลีบดอก 5 กลีบ
สีม่วง เกสรเพศผู้มีจำนวนมากสีเหลือง
แต่มี 5 อันมีรูปร่างคล้ายวงโค้งงอ ผลรูปรี
มีขนปกคลุม

ช่วงการมีดอก เกือบตลอดทั้งปี
ประโยชน์ (สรรพคุณ) ผลรับประทานได้
บริเวณที่มีต้นเอนอ้า ใช้เป็นดัชนีบ่งชี้ว่า
มีน้ำใต้ดินอยู่ใกล้ผิวดิน

พลองเหมือด เหมือดแอ่

Memecylon edule Roxb.

MELASTOMACEAE

ไม้พุ่ม สูง 1-5 เมตร เปลือกสีเทา
ปนดำ แตกเป็นร่องลึก และเห็นชัดเจน
บริเวณโคนลำต้น ใบเดี่ยว เรียงตรง
ข้าม รูปรีแกมขอบขนาน กว้าง 3-4 ซม.
ยาว 4-8 ซม. ปลายใบมนหรือสอบแหลม
ฐานใบสอบแหลม ขอบใบเรียบ ผิวใบทั้ง
สองด้านเกลี้ยง เส้นกลางใบเห็นเป็น
สันนูน ใบมีขนเข้าหาเส้นกลางใบ เส้นใบ
เห็นไม่ชัด ดอกช่อออกเป็นกระจุกที่
ซอกใบ มีฐานรองดอกรูปถ้วยหนา
สีเขียวอ่อน กลีบเลี้ยง 4 กลีบ กลีบดอก
4 กลีบ สีม่วงหรือสีน้ำเงินเข้ม เกสรเพศผู้มี
8 อัน อับเรณูโค้งเป็นรูปตัวเจ ผลรูป
ทรงกลม ผลแก่สีม่วงเข้ม

ช่วงการมีดอก มีนาคมถึงพฤษภาคม
ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้นและ
แก่นเผาไฟจะให้น้ำยาง บรรเทาอาการ
ปวดฟัน ทำให้ฟันแข็งแรง รากต้มน้ำดื่ม
รักษาโรคกระเพาะอาหาร

สะเดา กระเดา

Azadirachta indica A. Juss. var.
siamensis Valetton

MELIACEAE

ไม้ต้น สูง 5-10 เมตร เปลือกสีเทา
ปนน้ำตาล แตกกิ่งเป็นร่องตามยาว
ประกอบแบบขนนก เรียงแบบสลับ ใบ
ย่อยเรียงแบบตรงข้าม มี 7-8 คู่ รูปไข่
แกมรูปหอกโค้ง กว้าง 3-4 ซม. ยาว 5-8
ซม. ปลายใบเรียวแหลม ฐานใบเบี้ยว ขอบ
ใบหยักฟันเลื่อยไม่เป็นระเบียบ ใบอ่อน
และยอดอ่อนสีน้ำตาลแดง ดอกช่อออก
ที่ปลายกิ่งพร้อมกับยอดอ่อน กลีบเลี้ยง
5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีขาว เกสร
เพศผู้เล็กมากผลสดรูปกลมรี ผิวบาง
มีเนื้อฉ่ำน้ำ

ช่วงการมีดอก ธันวาคมถึงมกราคม
ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้นต้มน้ำ
ดื่มแก้ท้องเดิน และให้สีแดงใช้ย้อมผ้า
รากเป็นยาบรรเทาอาการไข้ ใบและดอก
มีรสขมรับประทานได้เป็นยาบำรุงธาตุ
เมล็ดสกัดน้ำมันใช้จุดตะเกียง และฆ่า
เชื้อโรค ใบนำมาสกัดสารใช้ฆ่าแมลง

เถาย่านาง ย่านาง

Tiliacora triandra (Colebr.)

Diels

MENISPERMACEAE

ไม้เถาเลื้อย ส่วนของลำต้นเถาพัน
กับต้นไม้อื่น เปลือกสีเขียว ใบเดี่ยว เรียง
แบบสลับ รูปไข่แกมรูปหอก กว้าง
3-5 ซม. ยาว 6-12 ซม. ใบเหนียวมีสี
เขียวเข้ม ปลายใบแหลม ฐานใบมน ขอบ
ใบเรียบ ดอกช่อขนาดเล็ก ออกตามข้อ
และซอกใบ ผลกลม ออกเป็นพวง ผล
อ่อนสีเขียว ผลสุกสีแดง

ช่วงการมีดอก มีนาคมถึงเมษายน

ประโยชน์ (สรรพคุณ) ลำต้นรักษาพิษไข้
แก้คันเป็นฝีข้าว รักษาโรคปวดข้อ ใบมี
รสขม นำมาประกอบอาหาร

หาด มะหาด

Artocarpus lacucha Roxb.

MORACEAE

ไม้ต้น สูง 10-20 เมตร เปลือกสีน้ำตาลปนแดง แตกเป็นสะเก็ดเล็กๆ ใบเดี่ยวเรียงแบบสลับ รูปไข่หรือรูปขอบขนาน กว้าง 5-6 ซม. ยาว 10-12 ซม. ปลายใบมน ฐานใบเบี้ยว ขอบใบเรียบ ก้านและใบแผ่นใบทั้งด้านบนและด้านล่างมีขนสากหนา ใบแก่มีสีเขียวเข้ม คล้ายแผ่นหนัง มีหูใบรูปหอกขนาดเล็ก แต่วาง่าย ดอกช่อเพศผู้และเพศเมียแยกเพศคนละต้นกัน ดอกช่อเพศผู้ทรงกลม ออกเป็นช่อเดี่ยวตามกิ่งช่วงล่าง ดอกช่อเพศเมียรูปไข่มีสีเหลืองอ่อนออกตามกลีบช่วงบนผลรวมรูปร่างบิดเบี้ยว เป็นตะปุ่มตะป่ำ มีขนนุ่มคล้ายกำมะหยี่ ผลแก่สีเหลืองปนน้ำตาล

ช่วงการมีดอก กุมภาพันธ์ถึงเมษายน
ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้นใช้แก้หวัดมาก ผลสุกรับประทานได้

มะเดื่อปล้อง เดื่อปล้อง

Ficus hispida L.f.

MORACEAE

ไม้ต้น สูง 5-10 เมตร เปลือกสีเทาปนดำ กิ่งอ่อนกลวง ใบเดี่ยวเรียงแบบตรงข้ามและตั้งฉาก รูปรีหรือรูปขอบขนาน กว้าง 5-10 ซม. ยาว 10-20 ซม. ปลายใบแหลม ฐานใบมน ขอบใบหยักซี่ฟัน ผิวใบด้านบนมีขนสากปกคลุม ผิวใบด้านล่างมีขนนุ่ม ดอกช่อออกตามกิ่งและลำต้น ดอกย่อยมีขนาดเล็กอัดกันแน่นอยู่บนฐานของดอกที่ห่อหุ้มไว้ มีลักษณะคล้ายผล และมีก้านช่อดอกยาว ดอกอ่อนสีเขียว ดอกแก่สีเหลือง
ช่วงการมีดอก เกือบตลอดทั้งปี
ประโยชน์ (สรรพคุณ) ผลรับประทานได้

ไทร โย

Ficus sp.

MORACEAE

ไม้ต้น สูง 15-20 เมตร เปลือกสีเทาปนดำ มีรากอากาศ ทุกส่วนมีน้ำยางสีขาว ใบเดี่ยวเรียงแบบสลับ รูปไข่หรือรูปรี กว้าง 3-5 ซม. ยาว 7-10 ซม. ปลายใบแหลม ฐานใบสอบแหลม ขอบใบเรียบ ผิวใบเรียบเป็นมันเวลาดำกลีบแผ่นหนึ่งดอกช่อ ดอกย่อยอยู่บนฐานรองดอกมีรูปร่างกลม ออกเป็นคู่ตามซอกใบ ผลสด รูปทรงกลมหรือรูปไข่ ผลแก่สีเหลือง ผลสุกสีแดง

ช่วงการมีดอก พฤษภามถึงมกราคม
ประโยชน์ (สรรพคุณ) ผลไทรเป็นอาหารของนก ปลูกเป็นไม้ประดับให้ร่มเงา

ช่อย ส้มทอ

Streblus asper Lour.

MORACEAE

ไม้ต้น สูง 10-15 เมตร เปลือกสีเทาปนดำ ผิวเรียบบาง มีน้ำยางสีขาวข้น คล้ายน้ำมัน ใบเดี่ยวเรียงแบบสลับ รูปรีหรือรูปไข่กลับ กว้าง 3-5 ซม. ยาว 5-8 ซม. ปลายใบแหลม ฐานใบสอบแหลม ขอบใบหยักคล้ายซี่ฟันเลื่อย ก้านใบสั้นมีขนปกคลุม ใบแก่สีเหลืองเข้ม ผิวใบทั้งด้านบนและด้านล่างสากและหนามมาก มีหูใบรูปสามเหลี่ยม ดอกช่อออกที่ซอกใบ ดอกเพศผู้และเพศเมียอยู่คนละต้นกับดอกช่อเพศผู้เป็นช่อกลม ดอกช่อเพศเมียออกเดี่ยวๆ มีก้านยาว กลีบดอกสีเหลืองปนเขียว ผลรูปทรงกลมหรือรูปไข่ ผลแก่สีเหลือง

ช่วงการมีดอก เมษายนถึงพฤษภาคม
ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้นใช้รักษาอาการปวดฟัน ช่วยให้ฟันแข็งแรง ให้เส้นใยทำกระดาษช่อย แก่นเป็นส่วนผสมเข้ายารักษาท้องร่วง

พวงดัมพู ดินเปร็ด
Ardisia pilosa Fletcher
MYRSINACEAE

ไม้พุ่ม สูง 5-10 ซม. เปลือกสีน้ำตาลปนแดง ผิวเรียบ ใบเดี่ยว เรียงแบบสลับเวียน รูปรี กว้าง 1-5 ซม. ยาว 3-8 ซม. ปลายใบแหลมฐานใบสอบ ขอบใบหยัก ผิวใบด้านบนมีจุดตามแผ่นใบ ใบค่อนข้างหนา ดอกช่อ ออกตามซอกใบ กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีชมพู เรียงซ้อนกันและบิดเวียน ผลรูปกลม ผิวมัน ผลแก่สีแดง
ช่วงการมีดอก กรกฎาคมถึงกันยายน
ประโยชน์ (สรรพคุณ) ลำต้นใช้ทำขอบเครื่องจักสาน

พลองแก้มอัน กันถั่วยเล็ก
Rhodamnia dumetorum (DC.)
Merr. & L.M.
MYRTACEAE

ไม้พุ่ม สูง 1-3 เมตร เปลือกสีน้ำตาล ผิวเรียบ ใบเดี่ยว เรียงแบบสลับ รูปรีหรือรูปไข่ กว้าง 3-5 ซม. ยาว 4-7 ซม. ปลายใบแหลมฐานใบมน ขอบใบเรียบ ผิวใบด้านบนและด้านล่างเรียบ มีเส้นใบออกจากฐาน 3 เส้น ดอกเดี่ยว ออกที่ซอกใบ กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีขาว เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก ผลสดรูปทรงกลม ผลสุกสีม่วงดำ
ช่วงการมีดอก มิถุนายนถึงกรกฎาคม
ประโยชน์ (สรรพคุณ) รากใช้เป็นส่วนผสมเข้ายา ปลูกเป็นไม้ประดับ ผลสุกรับประทานได้

เสม็ดแดง หัวนา

Syzygium cinereum (Kurz)

Chantar. & J.Parn

MYRTACEAE

ไม้ต้น สูง 10-20 เมตร เปลือกสีเทาปนดำ แตกเป็นร่องลึกตามยาว ใบเดี่ยวเรียงแบบสลับเวียน รูปรีหรือรูปไข่ กว้าง 3-6 ซม. ยาว 5-12 ซม. ปลายใบแหลม ฐานใบมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบหนาและผิวใบเกลี้ยง เส้นใบปิดขนาน ขอบด้านข้าง ดอกช่อแบบช่อกระจุก ออกตามซอกใบใกล้ปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง 4 กลีบ กลีบดอก 4 กลีบ สีชมพู เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก ผลสดรูปทรงกลม ผลแก่สีแดงสด

ช่วงการมีดอก กุมภาพันธ์ถึงมีนาคม
ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้นต้มน้ำดื่มรักษาโรคบิด ผลรับประทานได้

หำขี้แพะ หัว

Syzygium cumini (L.) Skeels

MYRTACEAE

ไม้ต้น สูง 10-15 เมตร เปลือกสีน้ำตาลปนดำ แตกล่อนออกเป็นแผ่นๆ ใบเดี่ยว เรียงแบบตรงข้าม รูปรีหรือรูปขอบขนาน กว้าง 3-6 ซม. ยาว 4-8 ซม. ปลายใบแหลม ฐานใบมน ขอบใบเรียบผิวใบเรียบเป็นมันและมีจุดน้ำมันเส้นขอบใบปิดขนานขอบด้านข้าง ใบอ่อนสีแดง ดอกช่อแบบช่อแยกแขนงออกเป็นกระจุกที่ซอกใบ มี 3-8 ดอก กลีบเลี้ยง 4 กลีบ เชื่อมกัน เป็นรูปถ้วย ปลายแยกกลีบดอก 4 กลีบ สีขาวร่วงง่าย เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก ผลสดรูปไข่ หรือรูปกระสวย สีม่วงปนแดง

ช่วงการมีดอก เมษายนถึงกรกฎาคม
ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้นต้มน้ำดื่มรักษาโรคบิด ผลรับประทานได้

เสม็ดชุน เม็ก

Syzygium gratum (Wight) S.N.
Mitra var. *gratum*
MYRTACEAE

ไม้ต้น สูง 4-8 เมตร เปลือกสีน้ำตาล ผิวบางซ้อนกันหลายชั้น ใบประกอบแบบขนนก เรียงแบบสลับ ใบเดี่ยวเรียงแบบตรงข้าม รูปไข่หรือรูปหอก กว้าง 3-5 ซม. ยาว 4-7 ซม. ปลายใบแหลม ฐานใบสอบ ขอบใบเรียบ ใบแก่สีเขียวเข้มเป็นมัน ใบอ่อนสีน้ำตาลปนชมพู ดอกช่อออกที่ปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีเหลืองอ่อน ผลรูปทรงกลม ฐานผลบนออกมาและนุ่ม ผลแก่สีขาว

ช่วงการมีดอก มีนาคมถึงพฤษภาคม
ประโยชน์ (สรรพคุณ) ใบอ่อนและยอดอ่อนรับประทานได้ ใบแก่ตำพอกแก้ฟกช้ำ รวบน้ำดื่มแก้ผดผื่นแดง

ช้างน้าว ทางขาว

Gomphia serrata (Gaertn.)
Kanis
OCHNACEAE

ไม้พุ่ม สูง 1-5 เมตร เปลือกสีน้ำตาล ผิวเรียบ ใบเดี่ยว เรียงแบบสลับ รูปไข่ค่อนข้างยาว หรือรูปขอบขนาน หรือรูปไข่กลับแกมใบหอก กว้าง 3-5 ซม. ยาว 6-20 ซม. ปลายใบเรียวแหลม ฐานใบสอบแหลม ขอบใบเรียบแต่เป็นหยักคลื่น เนื้อใบเหนียวเกลี้ยงแต่หนาเป็นมัน ดอกช่อออกปลายกิ่งหรือช่อใบ กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีเหลือง ร่วงง่าย เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก ผลรูปไข่กลับ ผลแก่สีดำ หรือสีม่วง มีกลีบเลี้ยงสีแดงติดคงทน

ช่วงการมีดอก สิงหาคมถึงกันยายน
ประโยชน์ (สรรพคุณ) แก่นต้มน้ำดื่มแก้บิดสภาวะขัด ใบแก่ใช้ห่อขี้ได้ ดอกและผลมีสีส้มสวยงามมากปลูกเป็นไม้ประดับ

น้ำใจใคร่ ควยเขียด อีตก

Olax psittacorum (Willd.) Vahl

OLACEAE

ไม้พุ่มรอเลื้อย สูง 2-3 เมตร เปลือกสีเขียวเข้ม ผิวเรียบ กิ่งอ่อนมีขนสั้นๆ ใบเดี่ยว เรียงแบบสลับ รูปขอบขนาน กว้าง 2-3 ซม. ยาว 5-6 ซม. ปลายใบแหลมฐานใบมน ขอบใบเรียบ ผิวใบเรียบ ดอกช่อออกเป็นกระจุกตามซอกใบ กลีบเลี้ยง 5 กลีบ เป็นรูปถ้วยค่อนข้างแข็ง กลีบดอก 5 กลีบ สีขาว เกสรเพศผู้มี 5 อัน ผลสดรูปไข่ โคนผลถูกห่อหุ้มด้วยกลีบเลี้ยง ปลายผลมียอดแหลมพบเมียดัดคงทน และร่วงเมื่อผลแก่จัด ช่วงการมีดอก มีนาคมถึงมิถุนายน ประโยชน์ (สรรพคุณ) ยอดอ่อนและผลมารับประทานได้

หวาย หวายนา

Calamus sp.

PALMAE

ไม้พุ่มกึ่งไม้เลื้อย สูง 1-5 เมตร ลำต้นมีกาบใบหุ้มซ้อนกัน และมีหนามแหลมยาวไม่เท่ากัน ใบประกอบแบบขนนก เรียงแบบสลับเวียน ใบย่อยเรียงแบบสลับ รูปขอบขนานหรือรูปรี กว้าง 2-3 ซม. ยาว 30-40 ซม. ปลายใบแหลม ฐานใบมีลักษณะรูปขอบใบมีหนามแหลม ดอกช่อออกตามซอกกาบใบที่บริเวณยอด ดอกย่อยเป็นดอกไม่สมบูรณ์เพศ ผลทรงกลม เปลือกผลแก่มีลักษณะเป็นเกล็ดบาง เรียงเกลยซ้อน หักปลายเกล็ดลงด้านล่าง ช่วงการมีดอก เมษายนถึงพฤษภาคม ประโยชน์ (สรรพคุณ) พรรณไม้มงคลในทางพระพุทธศาสนา ลำต้นแก้ไข้สานเครื่องใช้ ยอดอ่อนและผลใช้ประกอบอาหาร

กะทกรก ขนตาช้าง

Passiflora foetida L.

PASSIFLORACEAE

ไม้เลื้อย มีมือเกาะเกี่ยวพันกับต้นไม้อื่น เปลือกสีเขียว ผิวมีขนนุ่มปกคลุม ใบเดี่ยวเรียงแบบสลับเวียน ใบมี 3 แฉก กว้าง 3-4 ซม. ยาว 4-5 ซม. ปลายใบแหลมฐานใบเว้า ขอบใบจัก ผิวใบด้านบนและด้านล่างมีขนปกคลุม ดอกเดี่ยวสีขาว ด้านในเป็นวงสีม่วง มีใบประดับแตกแขนงเป็นริ้ว 3 ใบ กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ ตรงกลางดอกมีกลีบลดรูปจำนวนมากเรียงเป็นวงที่โคนมีสีม่วงปลายสีขาวแตกเป็น 2 ง่าม เกสรเพศผู้มี 5 อัน เกสรเพศเมียปลายยอดมี 3 แฉก ผลรูปทรงกลม ผลแก่สีส้ม

ช่วงการมีดอก พฤษภาคมถึงสิงหาคม

ประโยชน์ (สรรพคุณ) บอกล่อนและผลรับประทานได้

หญ้าหนวดคัน วานเลิงปืน

Dianella ensifolia (L.) DC.

PHORMIACEAE

ไม้พุ่ม สูง 0.5-1 เมตร เป็นกอขนาดเล็ก ใบเดี่ยวแตกเป็นกระจุกที่โคนต้น เรียงแบบสลับ รูปขอบขนานหรือรูปหอก กว้าง 3-4 ซม. ยาว 30-40 ซม. ปลายใบแหลมฐานใบมน ขอบใบเรียบ ดอกช่อออกจากซอกใบที่โคนต้น กลีบเลี้ยงและกลีบดอกเหมือนกันมีสีขาวปนม่วง จำนวน 6 กลีบ เกสรเพศผู้มี 6 อัน สีเหลือง ผลรูปทรงกลมสีม่วง

ช่วงการมีดอก เกือบตลอดทั้งปี

ประโยชน์ (สรรพคุณ) รากต้มน้ำดื่มแก้อาการท้องผูก ช่วยขับลม

เล็บเหยี่ยว เล็บแมว

Ziziphus oenoplia (L.) Mill. var. *oenoplia*

RHAMNACEAE

ไม้พุ่ม สูง 1-5 เมตร เปลือกสีน้ำตาลปนดำ ลำต้นมีหนามแหลมโค้ง กิ่งอ่อนมีสีน้ำตาล ใบเดี่ยว เรียงแบบสลับเวียน รูปไข่แกมขอบขนาน กว้าง 2-3 ซม. ยาว 3-4 ซม. ปลายใบสอบ ฐานใบมนเบี้ยว ขอบใบเรียบ เส้นใบขนานจากฐานใบไปปลายใบ ผิวใบด้านบนเรียบหรือมีขนเล็กน้อย ผิวใบด้านล่างมีขนนุ่มจำนวนมาก แต่ใบอ่อนมีขนนุ่มทั้งสองด้าน ดอกช่อออกที่ซอกใบ กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีเขียวปนเหลือง เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก ผลสดรูปทรงกลม ผลแก่สีม่วงปนดำ

ช่วงการมีดอก สิงหาคมถึงตุลาคม

ประโยชน์ (สรรพคุณ) ผลแก่มีรสเปรี้ยวรับประทานได้

เฉียงพรว้านางแอ มัง

Carallia brachiata (Lour.) Merr.

RHIZOPHORACEAE

ไม้ต้น สูง 5-10 เมตร เปลือกสีน้ำตาลผิวเรียบ มีรูอากาศมาก ใบเดี่ยว เรียงแบบตรงข้ามและตั้งฉาก รูปไข่ กว้าง 4-5 ซม. ยาว 6-8 ซม. ปลายใบมน ฐานใบสอบแหลม ขอบใบเรียบ ใบด้านบนเป็นมันหนาสีเขียวเข้ม ด้านล่างสีเขียวปนเหลือง มีหูใบหุ้มยอดอ่อน เมื่อร่วงจะเห็นรอยแผล บริเวณข้อพองเล็กน้อย ดอกช่อออกตามซอกใบ ไม่มีก้านดอกย่อย กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีขาวปนเหลือง เกสรเพศผู้มี 10-16 อัน ผลรูปกลม ผลแก่สีส้มปนแดง ช่วงการมีดอก เมษายนถึงสิงหาคม

ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้มน้ำแก้อาบรักษาไข้ตัวร้อน แก้ลมช่วยขับลมระบายความร้อน แก้ไข้ตัวร้อนจุกเสียด ผลรับประทานได้

เจียงคุก เจียงคูน้อย

Canthium herberidifolium

Geddes

RUBIACEAE

ไม้พุ่ม สูง 1-2 เมตร เปลือกสีน้ำตาล
ตามกิ่งและลำต้นมีหนามแหลม ใบเดี่ยว
เรียงแบบตรงข้าม รูปไข่กลับ กว้าง
1-2 ซม. ยาว 2-3 ซม. ปลายใบมน ฐาน
ใบสอบ ขอบใบเรียบ ผิวใบด้านบนสี
เขียวเข้มและเป็นมัน มีขนเล็กน้อย ดอก
เดี่ยว ออกตามซอกใบ กลีบเลี้ยง 5 กลีบ
กลีบดอก 5 กลีบ สีเหลืองอ่อน ผลรูป
ทรงกลม เมล็ดแข็ง ผลแก่สีส้ม
ช่วงการมีดอก เมษายนถึงกรกฎาคม
ประโยชน์ (สรรพคุณ) ผลสดมีรสเปรี้ยว
อมหวาน รับประทานได้

มะเค็ด หนามแดง

Catunaregam tomentosa

(Blume ex DC.) Tirveng.

RUBIACEAE

ไม้ต้นสูง 3-5 เมตร เปลือกสีน้ำตาล
กึ่งและลำต้นมีหนามแข็งแหลมยาว
ใบเดี่ยวเรียงแบบตรงข้าม มีหูใบอยู่
ระหว่างก้านใบ รูปไข่ค่อนข้างรี กว้าง
3-5 ซม. ยาว 5-8 ซม. ปลายใบมนฐาน
ใบสอบแหลม ขอบใบเรียบ ผิวใบด้าน
ล่างมีขนสีเทาขาว ดอกเดี่ยวออกตาม
ซอกใบ กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก
5 กลีบ สีเหลืองปนขาว เกสรเพศผู้มี
8 อัน ผลรูปไข่มีขนสีน้ำตาลปกคลุม
ช่วงการมีดอก เมษายนถึงกันยายน
ประโยชน์ (สรรพคุณ) ผลแก่มีรส
ผสมน้ำเป็นยาละลายเสมหะและขับน้ำ

คำมอกหลวง ไข่มุก

Gardenia sootepensis Hutch.
RUBIACEAE

ไม้พุ่ม สูง 5-10 เมตร เปลือกสีเทาเข้ม แตกเป็นสะเก็ด ลำต้นมีน้ำยางสีเหลือง ใบเดี่ยว เรียงแบบตรงข้ามและตั้งฉาก รูปรี กว้าง 10-20 ซม. ยาว 15-20 ซม. ปลายใบสอบ ฐานใบสอบแหลม ขอบใบเรียบ ยอดอ่อนมีน้ำยางคล้ายขี้ผึ้งสีเหลืองหุ้มไว้ และเห็นชัดเจนเมื่อต้นที่มีขนาดเล็ก ดอกเดี่ยว ออกตามซอกใบ กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ ดอกอ่อนสีเหลืองปนขาว ดอกแก่สีเหลืองเข้ม คล้ายรูปกังฉกร ผลสดรูปกระสวยหรือรูปรี

ช่วงการมีดอก เมษายนถึงกรกฎาคม ประโยชน์ (สรรพคุณ) แก่นคำมอกหลวงแก่นมะพอก ต้มรวมกันให้หญิงอยู่ไฟอบและใช้สระผม

ขว้าว ขาว

Haldina cordifolia (Roxb.) Ridsdale
RUBIACEAE

ไม้ต้นสูง 15-20 เมตร เปลือกสีเทาอ่อน ผิวเรียบหนารหรือแตกเป็นสะเก็ด ตามกิ่งจะมีรอยแผลที่เกิดจากการหลุดร่วงของใบ ใบเดี่ยว เรียงแบบตรงข้ามและตั้งฉาก รูปหัวใจ กว้าง 8-15 ซม. ยาว 14-16 ซม. ปลายใบแหลม ฐานใบเว้าเป็นรูปหัวใจ ขอบใบเรียบ ผิวใบด้านบนเรียบ มีสีเขียวเข้มกว่าผิวใบด้านล่าง ดอกช่อแยกช่อกระจุกออกตามซอกใบ กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ โคนเชื่อมติดกันเป็นหลอดปลายแยก มีสีเหลือง เกสรเพศผู้ มี 5 อัน ผลรูปรี มีขนาดเล็กค่อนข้างแข็ง ผลแก่สีดำ

ช่วงการมีดอก พฤษภาคมถึงกรกฎาคม ประโยชน์ (สรรพคุณ) ใบนำมาเคี้ยวใส่ตาขาวควยรักษาโรคตาแดง เนื้อไม้อ่อนใช้ทำเฟอร์นิเจอร์

เข็มแดง เข็มป่า

Ixora sp.

RUBIACEAE

ไม้พุ่ม สูง 0.5-1 เมตร เปลือกสีเทา
ผิวเรียบ ใบเดี่ยว เรียงแบบตรงข้ามและ
ตั้งฉาก ก้านใบสั้นมาก รูปขอบขนาน หรือ
รูปรี กว้าง 6-9 ซม. ยาว 15-20 ซม.
ผิวใบเรียบ และมีหูใบมีลักษณะเป็นขน
แหลม 2 อัน ชัดเจน ดอกช่อออกที่
ปลายกิ่ง กลีบดอกสีแดงมีลักษณะเป็น
หลอดยาว ปลายกลีบแยก เกสรเพศผู้สี
เหลือง ผลรูปทรงกลม ผลสุกสีดำ

ช่วงการมีดอก เกือบตลอดทั้งปี

ประโยชน์ (สรรพคุณ) รากนำมาต้มน้ำ
ดื่มช่วยเพิ่มน้ำนม ดอกมีสีส้มสวยงาม
ปลูกเป็นไม้ประดับ

กระท้อน ท่ม

Mitragyna diversifolia (Wallex
G.Don) Havil.

RUBIACEAE

ไม้ต้น สูง 5-10 เมตร เปลือก
สีน้ำตาลใบเดี่ยว เรียงแบบตรงข้าม
รูปไข่หรือรีกว้าง 3-5 ซม. ยาว 5-10 ซม.
ปลายใบมน ฐานใบเว้าเล็กน้อย ขอบใบ
เรียบมีหูใบรูปไข่ขนาดใหญ่ ดอกช่อเป็น
กระจุกกลม กาบรองช่อดอก 1 คู่ กลีบ
เลี้ยงรูปถ้วย กลีบดอกโคนเชื่อมติดกัน
ปลายแยก 5 แฉก เกสรเพศผู้มี 5 อัน
ผลแห้งเป็นก้อนกลมแข็ง เมล็ดมีปีก

ช่วงการมีดอก สิงหาคมถึงตุลาคม

ประโยชน์ (สรรพคุณ) แก่นใช้ผสม
เข้ายาลดความดันโลหิต

ยอเลื้อน ยอป่า

Marinda elliptica Ridl.

RUBIACEAE

ไม้ต้น สูง 10-15 เมตร เปลือกสีน้ำตาลปนแดง แตกกิ่งก้านตามยาว และเป็นสะเก็ดสีเหลือง ก้านและกิ่งอ่อนมีขนนุ่ม ใบเดี่ยว เรียงแบบตรงข้ามและตั้งฉาก รูปรีกว้าง 6-7 ซม. ยาว 14-15 ซม. ปลายใบแหลม ฐานใบสอบเรียว ขอบใบเรียบ ผิวด้านบนและด้านล่างเรียบ มีหูใบขนาดใหญ่เห็นชัดเจนดอกช่อออกที่ปลายยอดเกิดบนฐานของรังไข่ที่เบียดชิดกันแน่น กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีขาว โคนเชื่อมติดกันเป็นหลอดปลายแยก ผลรวมรูปรีวงค่อนข้างกลม ผิวเรียบเป็นปุ่มปมผลอ่อนสีเขียว ผลแก่สีดำ

ช่วงการมีดอก มีนาคมถึงมิถุนายน ประโยชน์ (สรรพคุณ) วรรณไม้มงคลชนิดหนึ่งของวัฒนธรรมคนอีสาน ถิ่นกำเนิดมาเกาะสลัก ใช้ทำด้ามเครื่องมือการเกษตร ผลอ่อนรับประทานแก้ท้อง

ข้าวสาร เข็มขาว

Pavetta indica L.

RUBIACEAE

ไม้พุ่ม สูง 1-3 เมตร เปลือกสีน้ำตาล ผิวเรียบ พุดดอก ใบเดี่ยวเรียงแบบตรงข้ามและตั้งฉาก รูปรีแกมขอบขนาน กว้าง 4-10 ซม. ยาว 10-18 ซม. ปลายแหลม ฐานใบสอบ ขอบใบเรียบ ผิวใบด้านบนมีขนสาก ผิวใบด้านล่างมีสีเข้ม มีกลิ่นหอม หูใบรูปสามเหลี่ยม ร่วงง่าย ดอกช่อ ออกที่ปลายกิ่ง ดอกย่อยมีจำนวนมาก กลีบเลี้ยงเชื่อมกันกลีบดอกสีขาวมีลักษณะเป็นหลอดยาว โคนกลีบเชื่อมปลายแยก 4 แฉก กลีบเว้าซ้อนกันเกสรเพศผู้มี 4 อัน ผลรูปกลม ผลแก่สีดำ มี 2 พู

ช่วงการมีดอก พฤษภาคมถึงกรกฎาคม ประโยชน์ (สรรพคุณ) รากนำมาต้มน้ำดื่มช่วยเพิ่มน้ำนม ปลูกเป็นไม้ประดับ

กะอาม นะยมป่า

Acronychia pedunculata (L.)

Miq.

RUTACEAE

ไม้พุ่ม สูง 1-5 เมตร เปลือกสีน้ำตาล
ผิวเรียบมีรอยแตกตื้น ใบเดี่ยว เรียง
แบบตรงข้ามและตั้งฉาก รูปรีแกมขอบ
ขนาน กว้าง 3-5 ซม. ยาว 4-15 ซม.
ปลายใบแหลม ฐานใบสอบแหลม
ขอบใบเรียบ เนื้อใบหนา และมีต่อม
น้ำมันกระจาย มีกลิ่น ดอกช่อออกตาม
ซอกใบ กลีบเลี้ยง 4 กลีบ กลีบดอก 4
กลีบสีขาวปนเหลือง เกสรเพศผู้มี 5 อัน
ผล รูปร่างค่อนข้างกลม มีร่อง 4 ร่อง ผล
แก่สีเหลือง

ช่วงการมีดอก มิถุนายนถึงกันยายน
ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้นใช้
รักษากลากเกลื้อน

หัสคุณ สมัด

Micromelum minutum (G.Forst)

Wight&Arn.

RUTACEAE

ไม้พุ่ม สูง 5-10 เมตร เปลือกสี
น้ำตาล ผิวเรียบ ใบประกอบแบบขนนก
ใบย่อยเรียงแบบสลับ ใบย่อย 3-6 คู่
รูปรีหรือรูปหอก กว้าง 2-3 ซม. ยาว
5-8 ซม. ปลายใบแหลม ฐานใบเบี้ยว ขอบ
ใบเรียบมีซี่จักเล็กน้อยใบมีขนนุ่มสีน้ำตาล
ดอกช่อออกที่ปลายกิ่งเป็นกระจุกแน่นกลีบ
เลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบสีขาว
ปนเขียว เกสรเพศผู้มี 10 อัน ผลกลม
หรือรี ผลอ่อนสีเขียวปนเหลือง ผลแก่
สีส้ม

ช่วงการมีดอก เมษายนถึงมิถุนายน
ประโยชน์ (สรรพคุณ) ลำต้นและใบนำ
มาเผารมควันตามเสื้อผ้ากำจัดไร

มะหาด หวดซ่า

Lepisanthes rubiginosa (Roxb.)
Leenh.

SAPINDACEAE

ไม้ต้น สูง 5-10 เมตร เปลือกสีน้ำตาลปนแดง กิ่งก้านมีขนปกคลุม ใบประกอบแบบขนนกปลายคู่ เรียงแบบสลับ ใบย่อย 3-6 คู่ เรียงแบบตรงข้าม รูปไข่หรือรูปขอบขนานกว้าง 6-14 ซม. ยาว 9-20 ซม. ปลายใบมนมีติ่งแหลมฐานใบเบี้ยว ขอบใบเรียบเป็นหยักคลื่น ผิวใบด้านบนหยากมีขน ผิวใบด้านล่างมีขนนุ่ม ดอกช่อออกที่ปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบสีขาว เกสรเพศผู้มี 8 อัน ก้านเกสรมีขน ผลสดรูปไข่ ผลแก่สีม่วงปนดำ แตกเป็น 2 พู ช่วงการมีดอก เมษายนถึงพฤษภาคม ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้นใช้เคี้ยวหมาก แก่นมะหาด แก่นขนุนต้มรวมกันให้สีเหลือง ใช้ย้อมสาง จีวร ใบอ่อนและผลรับประทานได้

คอแลน หมากแงว

Nephelium hypoleucum Kurz
SAPINDACEAE

ไม้ต้น สูง 10-20 เมตร เปลือกสีน้ำตาลเข้ม ผิวเรียบ ใบประกอบแบบขนนก เรียงแบบสลับ ใบย่อยมี 2-4 คู่ เรียงแบบตรงข้ามเยื้องกันเล็กน้อย รูปไข่หรือรูปขอบขนาน กว้าง 4-5 ซม. ยาว 10-25 ซม. ปลายใบสอบแหลม ฐานใบมนเบี้ยว ขอบใบเรียบ เนื้อใบหนา ผิวใบด้านบนเรียบเป็นมัน ด้านล่างสีอ่อนกว่า ดอกช่อสีขาวออกตามปลายกิ่ง มีขนปกคลุม กลีบเลี้ยง 5 กลีบ ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้มี 5 อัน ผลรูปกลมรี ผิวขรุขระตะปุ่มตะป่ำ ผลแก่สีแดงเข้ม เมล็ดเดี่ยว มีเยื่อใสๆ และจ้ำน้ำ ช่วงการมีดอก ธันวาคมถึงมกราคม ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้นให้ฝาดใช้ฟอกหนัง แก่นฝนน้ำดื่มช่วยลดไข้ ผลมีรสเปรี้ยวรับประทานได้

ตะคร้อ ค้อ

Schleicheria oleosa (Lour.) Oken
SAPINDACEAE

ไม้ต้น สูง 10-20 เมตร เปลือกสีเทาแตกเป็นสะเก็ด ใบประกอบแบบขนนกชั้นเดียว ปลายคู่ เรียงแบบสลับเวียน ใบย่อย 3-4 คู่ เรียงแบบตรงข้าม หรือเกือบตรงข้าม รูปขอบขนาน กว้าง 5-6 ซม. ยาว 6-10 ซม. ปลายใบมนมีติ่งแหลม ฐานใบสอบ ขอบใบเรียบเป็นคลื่น แผ่นใบหนา ผิวใบด้านล่างมีขนนุ่ม ใบอ่อนมีขนตามเส้นใบ ดอกช่อแบบช่อแยกแขนง ออกตามซอกใบใกล้ปลายกิ่ง ช่อดอกห้อยลง กลีบเลี้ยงโคนเชื่อมติดกันเป็นรูปถ้วย ปลายแยก 5 แฉก ไม่มีกลีบดอก เกสรเพศผู้มี 8 อัน ผลแบบรูปกลมรี เมล็ดแข็ง

ช่วงการมีดอก มีนาคมถึงพฤษภาคม

ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้นแก้ท้องเสีย เมล็ดสกัดน้ำมันรักษาผดผื่น ผลแก้มีรสเปรี้ยวรับประทานได้

เดือยไก่ ละมุดป่า

Mudhuca thorelii (Dubard)
H.J. Lam
SAPOTACEAE

ไม้ต้น สูง 5-10 เมตร เปลือกสีเทาแตกเป็นร่องตื้นๆ ตามยาว ใบเดี่ยวเรียงแบบสลับเวียนและเรียงแบบถี่ๆ ใกล้ปลายกิ่ง รูปขอบขนานหรือรูปไข่กลับ กว้าง 3-5 ซม. ยาว 5-8 ซม. ปลายใบมนหรือเว้าเล็กน้อย ฐานใบสอบแหลม ขอบใบเรียบ แผ่นใบหนาและเหนียว ผิวใบเรียบเป็นมัน ดอกช่อออกตามกิ่งหรือซอกใบใกล้ปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง 4 กลีบ กลีบดอก 6 กลีบ สีขาว ผลสดรูปรี

ช่วงการมีดอก พฤศจิกายนถึงธันวาคม

ประโยชน์ (สรรพคุณ) ผลมีรสฝาดช่วยสมานแผล รับประทานได้

ปลาไหลเผือก หยกบ่อทอง หมุนขึ้น
Eurycoma longifolia Jack
 SIMAROUBACEAE

ไม้พุ่ม สูง 1-5 เมตร เปลือกสีน้ำตาล
 กิ่งก้านสั้นเป็นกระจุกที่ปลายยอดของ
 ลำต้น ใบประกอบแบบขนนก ใบย่อย
 เรียงแบบตรงข้าม รูปรียาว กว้าง
 1-3 ซม. ยาว 5-10 ซม. ปลายใบแหลม
 ฐานใบมน ขอบใบเรียบ ผิวใบเรียบเป็นมัน
 ดอกช่อออกเป็นกระจุกที่ปลายกิ่ง
 กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ
 สีม่วงปนแดง เกสรเพศผู้มี 5 อัน ผลรูป
 ขอบขนาน ผลแก่สีแดง

ช่วงการมีดอก เมษายนถึงมิถุนายน
 ประโยชน์ (สรรพคุณ) รากนำไปต้มน้ำ
 เป็นยาบำรุงกำลัง

ขี้ตู่ ปอชี้ไก่

Helicteres angustifolia L.
 STERCULIACEAE

ไม้พุ่ม สูง 1-2 เมตร เปลือกสีน้ำตาล
 มีขนละเอียดปกคลุม ใบเดี่ยว เรียง
 แบบสลับ รูปขอบขนาน กว้าง 1-3 ซม.
 ยาว 5-8 ซม. ปลายใบแหลม ฐานใบมน
 ขอบใบเรียบ ผิวใบด้านบนและด้านล่าง
 หยาบมีขนปกคลุม ดอกช่อออกตาม
 ช่อใบ กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก
 5 กลีบ สีม่วงอ่อน ผลเป็นฝัก มีขนยาว
 สีน้ำตาลปกคลุม

ช่วงการมีดอก กันยายนถึงตุลาคม
 ประโยชน์ (สรรพคุณ) ฝักต้มน้ำ
 ชูดอกผสมกับเปลือกยางงาช้างทำ
 รูปหอม รากใช้รักษาอาการโสโคระหยุด
 รักษาพิษงู

สารภีป่า เหมือนด่าง

Anneslea fragrans Wall.

THEACEAE

ไม้ต้น สูง 5-10 เมตร เปลือกสีน้ำตาลแตกเป็นสะเก็ด ใบเดี่ยวเรียงแบบสลับเวียน และเรียงถี่ใกล้ปลายยอด รูปขอบขนานหรือรูปไข่กลับกว้าง 3-5 ซม ยาว 6-10 ซม ปลายใบแหลมฐานใบสอบขอบใบเรียบเป็นคลื่น แผ่นใบหนา ผิวใบสีเขียวเข้มเป็นมัน ดอกเดี่ยวกันดอกยาวออกเป็นกลุ่มๆตามปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ สีเหลืองปนชมพู เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก ผลสด ทรงกลมผิวเรียบ ปลายผลมีกลีบเลี้ยงติดคงทน

ช่วงการมีดอก พฤศจิกายนถึงมกราคม
ประโยชน์ (สรรพคุณ) แก่นใช้ผสมเข้ายาปลูกเป็นไม้ประดับ

มังคุด คายโซ

Schima wallichii (DC.) Korth.

THEACEAE

ไม้ต้น สูง 10-20 เมตร เปลือกสีเทาปนดำ ผิวขรุขระและแตกเป็นร่องลึกตามยาว ใบเดี่ยว เรียงตามเกล็ดเวียน รูปใบหอกหรือรูปขอบขนาน หรือรูปรี กว้าง 6-9 ซม. ยาว 4-12 ซม. ปลายใบแหลมฐานใบสอบแหลม ขอบใบเรียบ ผิวใบด้านบนค่อนข้างเรียบ ผิวใบด้านล่างมีขนปกคลุม มีหูใบ ดอกเดี่ยว ออกตามซอกใบ กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีขาวนวล เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก ผลแห้งรูปทรงกลม ผลแก่สีน้ำตาลและแตกได้

ช่วงการมีดอก เมษายนถึงมิถุนายน
ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้มน้ำใช้แก้หวัด ไข้หวัดใหญ่ รักษาบาดแผลและฆ่าหนอน ไล่วัวควาย ยอดอ่อนรับประทานแก้อาเจียน

ปอพราน ปอพาน

Colona auriculata (Desv.) Craib

TILIACEAE

ไม้พุ่ม สูง 1-5 เมตร เปลือกสีน้ำตาลปนเทา ผิวเรียบ ใบเดี่ยว เรียงแบบสลับ รูปขอบขนานหรือรูปใบหอก กว้าง 3-7 ซม. ยาว 5-15 ซม. ปลายใบแหลม ฐานใบมนเบี้ยว ขอบใบจักซี่ฟัน ผิวใบด้านบนและด้านล่างมีขนปกคลุม มีหูใบขนาดใหญ่ 2 ใบ เห็นชัดเจน ดอกช่อออกตามซอกใบและปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีเหลือง เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก ผลแห้งรูปทรงกลมสีเขียว ก้านผลยาว ผลมีสัน 5 อัน

ช่วงการมีดอก ตุลาคมถึงพฤศจิกายน

ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้มน้ำใช้ทำเชือก

พลับพลาคอมส้ม

Microcos tomentosa Sm.

TILIACEAE

ไม้พุ่ม สูง 1-5 เมตร เปลือกสีน้ำตาล ลำต้นมีขนปกคลุม ใบเดี่ยวเรียงแบบสลับ รูปไข่หรือรูปขอบขนาน กว้าง 5-8 ซม. ยาว 15-20 ซม. ปลายใบแหลม ฐานใบมน ขอบใบเรียบ เส้นกลางใบและเส้นใบเห็นชัดเจน เส้นกลางใบมี 3 เส้น แยกออกจากฐานใบ ผิวใบด้านบนและด้านล่างค่อนข้างสาก มีขนเล็กน้อย ดอกช่อออกตามซอกใบและปลายกิ่ง กลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีเหลืองเข้ม เกสรเพศผู้มีจำนวนมาก ผลรูปไข่ ผิวค่อนข้างเรียบ ผลแก่สีส้ม

ช่วงการมีดอก เมษายนถึงมิถุนายน

ประโยชน์ (สรรพคุณ) ลำต้นใช้ทำฐานกระดืบข้าว ผลแก่มีรสเปรี้ยวรับประทานได้ เป็นยาระบาย

พังกะใหญ่ ปอหู่

Trema orientalis (L.) Blume

ULMACEAE

ไม้ต้น สูง 5-10 เมตร เปลือกสีน้ำตาล
ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปขอบขนานหรือรูปไข่
กว้าง 4-6 ซม. ยาว 7-11 ซม. ปลายใบ
แหลม ฐานใบเว้าเบี้ยวไม่เท่ากันสองด้าน
ขอบใบจักถี่ ผิวใบด้านบนและด้านล่าง
สากคาย มีขน ดอกช่อออกตามซอกใบ
ดอกย่อยมีขนาดเล็ก กลีบรวมสีเขียว
อ่อน ผลสดรูปไข่ ผลสุกมีสีดำ

ช่วงการมีดอก มีนาคมถึงเมษายน
ประโยชน์ (สรรพคุณ) เปลือกต้นใช้
ทำเชือก เป็นพรรณไม้เบิกนำของป่าที่ถูก
แผ้วถาง

กระถินนา กระถินทุ่ง หญ้าขี้คราก

Xyris indica L.

XYRIDACEAE

ไม้ล้มลุก สูง 0.2-0.5 เมตร มี
ลำต้นใต้ดิน ใบแตกจากลำต้น ใต้ดิน
เป็นกอเจริญขึ้นมาเหนือดิน ใบเดี่ยวแข็ง
ไม่มีก้าน กว้าง 0.5-1 ซม. ยาว
30-40 ซม. ปลายใบแหลม ฐานใบสอบ
ขอบใบเรียบ ดอกช่อ ก้านช่อดอกยาว
มากชูขึ้นมาเหนือดิน ดอกย่อยเบียดอัด
กันแน่นที่ปลายก้านช่อดอก ดอกย่อย
แต่ละดอก มีใบประดับสีน้ำตาลรองรับ
กลีบเลี้ยง 3 กลีบ สีเหลืองขนาดไม่เท่า
กัน กลีบใหญ่ 1 กลีบเป็นจงอย กลีบ
เล็ก 2 กลีบเป็นแผ่น เกสรเพศผู้มี 6 อัน
ผลเดี่ยว เมื่อแก่จะแตกออก

ช่วงการมีดอก พฤศจิกายนถึงธันวาคม
ประโยชน์ (สรรพคุณ) ลำต้นรักษาโรค
กลากเกลื้อน

ข่า ข่าป่า

Alpinia galanga (L.) Willd
ZINGIBERACEAE

ไม้ล้มลุก สูง 0.5-1.0 เมตร มี
ลำต้นใต้ดินเป็นเหง้า ลำต้นเหนือดิน เป็น
กาบใบหุ้มเบียดกันแน่น ใบเดี่ยว เรียง
แบบสลับรอบลำต้นเหนือดิน กว้าง
5-7 ซม. ยาว 20-30 ซม. ปลายใบแหลม
ฐานใบสอบแหลม ขอบใบเรียบเป็นคลื่น
ดอกช่อออกที่ปลายยอด เมื่อยังอ่อนมี
สีเขียวปนเหลือง ดอกแก่สีขาวปนม่วง
แดง ผลรูปกลม ผลแก่แห้งมีสีแดง
ช่วงการมีดอก พฤษภาคมถึงมิถุนายน
ประโยชน์ (สรรพคุณ) ลำต้นใต้ดิน ดอก
มีกลิ่นฉุนรสเผ็ดร้อน นำมาทำเครื่องยา
ปรุงอาหาร รักษาโรคกลากเกลื้อน

ว่านหวานอน ลูบหนูป

Kaempferia rotunda L.
ZINGIBERACEAE

ไม้ล้มลุก มีลำต้นเหนือดินและลำต้น
ใต้ดินลำต้นเหนือดินจะแตกใบอ่อนชูขึ้น
มาในช่วงต้นฤดูฝน ใบอ่อนมีลักษณะ
ห่อหุ้ม ใบแก่สีเขียวเข้มมีกลิ่นฉุน
รูปหัวใจหรือรูปกลม ใบเดี่ยวเรียงแบบ
สลับ กว้าง 5-7 เซนติเมตร ยาว
7-8 เซนติเมตร สีใบด้านบนสีเขียวเข้ม
ผิวใบด้านล่างสีเขียวอ่อน ดอกเดี่ยว
ขนาดเล็ก กลีบดอกสีขาวปนสีม่วง
ช่วงการมีดอก มิถุนายนถึงกรกฎาคม
ประโยชน์ (สรรพคุณ) ลำต้นใต้ดิน
เข้ายาแก้โรคตับ น้ำคั้นจากหัวและใบใช้
ผสมหัวควายให้เชื้อ ใบอ่อนรับประทานสด
หรือใส่แกงช่วยดับกลิ่นคาว

ดัชนีชื่อไทย

ก	แก		28
ก้านกล้วยเล็ก	85	กล้วยหนุ	68
กระโดน	57		ข
กระโดนโคก	57	ขนตาช้าง	92
กระถินทุ่ง	117	ขี้วัว	99
กระถินนา	117	ข่อย	83
กระทุ่มนา	101	ขันทองพยับบาท	44
กระบก	53	ชำ	118
กระบาก	33	ชำป่า	118
ก่อ	46	จามป้อม	43
กอกกัน	10	ขาว	99
ก่อใหญ่	46	ข้าวสารป่า	103
กะเดา	78	ขี้ตุน	111
กะตังใบ	58	ขี้หนอน	72
กะทกรก	92	ขี้เหล็ก	60
กะยอม	37	ขี้เหล็กบ้าน	60
กะอวม	104	ขี้อัน	74
กั้นเกรา	47	ขี้อันแดง	74
ก้านของ	20	เข็มขาว	103
ก้าม	25	เข็มแดง	100
กาลามปึก	54	เข็มป่า	100
กำแพงเจ็ดชั้น	26	เขลง	61
กูก	10	เขาคำ	55
กุ่มบก	25	ไข่มก่า	98
เกล็ดปลาช่อน	70		ค
เกล็ดลิ้น	70	ควยเขียวก	90

ก่อ	108	ชุมเห็ดเทศ	63
คอมส้ม	115	ชุมเห็ดใหญ่	63
คอแลน	107	โชหิน	69
คาง	66	ชาด	35
คางสูง	66	ด	
คายไข่	113	คู่	71
ค้ำมอกหลวง	98	ลูกโส	44
คำรอก	31	ลูกอึ้ง	68
คุย	18	เดือปล้อง	81
เค็ง	61	เดือยไก่	109
โคลงเคลง	75	แดง	67
โคลงเคลงยวน	76	ด	
จ		ต้องแสง	14
จวงส้ม	29	ตองหมอง	69
จ้าวดอกขาว	22	ตะกร้อ	108
จ้าวป่า	22	ตะแบกนา	73
เจียงคุก	96	ดงหน	49
เจียงคุกน้อย	96	ตาไก่	26
แจว	107	ตานกกด	31
จ		ดั่งดั่ง	29
จอกบ้าย	38	ตัวเกลี้ยง	50
จิก	36	ตัวขาว	51
จ		ตัวส้ม	51
เจียงพรวางแอ	95	ตัวหม่น	50
ช		ดินนง	54
ชะมวง	52	ดินเปิด	84
ช้างน้ำ	89	ดูบนุ	119

เต็ง	36	ผ	
เต้โหล่น	64	ผักชีช้าง	19
เต้หนาม	65	ผักหวานบ้าน	45
ได้ใบใหญ่	45	พ	
	ก	พลองแก้มอัน	85
เถาย่านาง	79	พลองเหมือด	77
	ท	พลับพลา	115
ท่ม	101	พวงจันทน์	84
ไทร	82	พอก	27
	ธ	พะยอม	37
ธนนไชย	8	พะยอม	49
	น	พังกะหรไใหญ่	115
นมน้อย	14	พุดทุ่ง	16
น้ำเกลี้ยง	9	เพกา	21
น้ำใจใคร่	90	ฟ	
	บ	เฟิร์นน้ำ	42
บก	53	ม	
บก	33	ม้าย	48
	ป	มะกอก	12
ประดู่	71	มะกอกเกลื่อน	23
ปลาไหลเผือก	110	มะเกลือ	39
ปอช้าง	111	มะขามเปื้อน	43
ปอพรรณ	114	มะค่าแต้	64
ปอพาน	114	มะค่าแต้	65
ปอทุ	116	มะเค็ด	97
ปิบ	20	มะเดื่อปล้อง	81
เปือย	73	มะพอก	27

มะม่วงป่า	11	ลิ้นฟ้า	21
มะม่วงทุ่ง	40	ลิ้นแมว	94
มะยมป่า	104	ลิ้นเหยี่ยว	94
มะหาด	106	เลื่อม	23
มะหาด	80	โลด	41
มัง	95		
มังคาน	113	ว	
มันปลา	47	ว่านเลียงป็น	93
เม็ก	88	ว่านหวานนอน	119
เม่าไข่ปลา	40	ส	
เมื่อย	48	ส้มพอก	83
โมกน้อย	16	ส้มมอ	30
โมกหลวง	17	ส้มโอง	52
โมกใหญ่	17	ส้มลม	15
	ย	ส้มเลี้ยว	59
ยอเถื่อน	102	สมอไทย	30
ยอป่า	102	สมัด	105
ยาง	18	สะแกนา	28
ยางกรวด	34	สะคาม	62
ยางเหียง	35	สะเดา	78
ย่านาง	79	สะแบง	34
	ร	สังวาลพระอินทร์	55
รวงไซ	8	สั้น	32
รักใหญ่	9	ล้านใบเล็ก	32
	ล	สามสิบ	19
ละมุดป่า	109	สารภีป่า	112
ลำฉวน	13	เสม็ดขุน	88

เสม็ดแดง	86	หาวนา	91
เสี้ยวดอกขาว	59	หาลิง	42
ห		หัสตุณ	105
หงอนไก่	58	ห้ำขี้แพะ	87
หญ้าขี้เคว้ง	117	หางกวาว	89
หญ้าหนูคัน	93	หางหมาจอก	72
หนามแท่ง	97	หาด	80
หนามวัวขี้	24	เหมือดไล่ด	41
หนามวัวเลีย	24	เหมือดแหล่	112
หมี่	56	เหมือดแอ่	77
หมี่เหม็น	56	อ	
หมอบขึ้น	110	อระราช	62
หยาดน้ำค้าง	38	อีทก	90
หยิกบ่อทอง	110	เอนอ้า	76
หวดง่า	106	เอนอ้าใหญ่	75
หว่า	87	ฮ	
หว่านา	86	ไฮ	82
หวาย	91		

ดัชนีชื่อวิทยาศาสตร์และชื่อวงศ์

A	
<i>Acronychia pedunculata</i> (L.) Miq.	104
<i>Aganonerion polymorphum</i> Pierre ex Spire	15
<i>Albizia lebbeckoides</i> (DC.) Benth	66
<i>Alpinia galanga</i> (L.) Willd	118
ANACARDIACEAE	8.9.10.11.12
<i>Anisoptera costata</i> Korth.	33
<i>Anneslea fragrans</i> Wall.	112
ANNONACEAE	13.14
<i>Antidesma ghaesembilla</i> Gaertn	40
APOCYNACEAE	15.16.17.18
<i>Aporosa villosa</i> (Wall. ex Lindl.) Baill.	41
<i>Ardisia pilosa</i> Fletcher	84
<i>Artocarpus lacucha</i> Roxb.	80
ASPARAGACEAE	19
<i>Asparagus racemosus</i> Willd.	19
<i>Azadirachta indica</i> A. Juss. var. <i>siamensis</i> Valetton	78
B	
<i>Bauhinia variegata</i> L.	59
BIGNONIACEAE	20.21
BOMBACACEAE	22
<i>Bombax anceps</i> Pierre var. <i>anceps</i>	22
<i>Buchanania siamensis</i> Miq.	8
BURSERACEAE	23

C

<i>Calamus</i> sp.	91
<i>Calophyllum calaba</i> L.	49
<i>Canarium subulatum</i> Guillaumin	23
<i>Canthium berberidifolium</i> Geddes	96
CAPPARACEAE	24,25
<i>Capparis sepiaria</i> L.	24
<i>Carallia brachiata</i> (Lour.) Merr.	95
<i>Careya sphaerica</i> Roxb.	57
<i>Cassia siamea</i> (Lam.) Irwin & Barneby	60
<i>Cassytha filiformis</i> Linn.	55
<i>Catunaregam tomentosa</i> (Blume ex DC.) Tirveng.	97
CELASTRACEAE	26
CHRYSOBALANACEAE	27
<i>Colona auriculata</i> (Desv.) Craib	114
COMBRETACEAE	28,29,30
<i>Combretum quadrangulare</i> Kurz	28
CONNARACEAE	31
<i>Crateva adansonii</i> DC. subsp. <i>trifoliata</i> (Roxb.) Jacobs	25
<i>Cratogeomys cochinchinense</i> (Lour.) Blume	50
<i>Cratogeomys formosum</i> (Jack) Dyer	51

D

<i>Dendrolobium lanceolatum</i> (Dunn) Schindl.	68
<i>Dialium cochinchinense</i> Pierre	61
<i>Dianella enisfolia</i> (L.) DC.	93
<i>Dillenia ovata</i> Wall. ex Hook. f. & Thomson	32
DILLENACEAE	32

<i>Diospyros mollis</i> Griff.	39
DIPTEROCARPACEAE	33,34,35,36,37
<i>Dipterocarpus intricatus</i> Dyer	34
<i>Dipterocarpus obtusifolius</i> Teijsm. ex Miq.	35
<i>Droogmansia godefroyana</i> (Kuntze) Schindl.	69
<i>Drosera burmanii</i> Vahl	38
DROSERACEAE	38

E

EBENACEAE	39
<i>Ellipanthus tomentosus</i> Kurz var. <i>tomentosus</i>	31
EUPHORBIACEAE	40,41,42,43,44,45
<i>Eurycoma longifolia</i> Jack	110

F

FAGACEAE	46
<i>Fagraea fragrans</i> Roxb.	47
<i>Ficus hispida</i> L.f.	81
<i>Ficus</i> sp.	82

G

<i>Garcinia cowa</i> Roxb. ex DC.	52
<i>Gardenia sootepensis</i> Hutch.	98
GENTIANACEAE	47
<i>Getonia floribunda</i> (Roxb.) Lam.	29
<i>Gluta usitata</i> (Wall.) Ding Hou	9
GNETACEAE	48
<i>Gnetum</i> sp.	48
<i>Gomphia serrata</i> (Gaertn.) Kanis	89

GUTTIFERAE 49,50,51,52

H

<i>Haldina cordifolia</i> (Roxb.) Ridsdale	99
<i>Helicteres angustifolia</i> L.	111
<i>Holarrhena curtisii</i> King & Gamble	16
<i>Holarrhena pubescens</i> Wall. ex G. Don	17
<i>Hymenocardia wallichii</i> Tul.	42

I

<i>Irvingia malayana</i> Oliv. ex A.W. Benn	53
IRVINGIACEAE	53
<i>Ixora</i> sp.	100

K

<i>Kaempferia rotunda</i> L.	119
------------------------------	-----

L

LABIATAE	54
<i>Lagerstroemia floribunda</i> Jack	73
<i>Lannea coromandelica</i> (Houtt.) Merr.	10
LAURACEAE	55, 56
LECYTHIDACEAE	57
<i>Leea</i> sp.	58
LEEACEAE	58
LEGUMINOSAE-CAESALPINIOIDEAE	59,60,61,62,63,64,65
LEGUMINOSAE-MIMOSOIDEAE	66,67
LEGUMINOSAE-PAPILIONOIDEAE	68,69,70,71,72
<i>Lepisanthes rubiginosa</i> (Roxb.) Leenh.	106
<i>Lithocarpus</i> sp.	46

<i>Litsea glutinosa</i> (Lour.) C.B. Roxb.	56
LYTHRACEAE	73

M

MALVACEAE	74
<i>Mangifera caloneura</i> Kurz	11
<i>Melastoma malabathricum</i> L. subsp. <i>malabathricum</i>	75
<i>Melastoma saigonense</i> (Kuntze) Merr.	76
MELASTOMACEAE	75,76,77
MELIACEAE	78
<i>Melodorum fruticosum</i> Lour.	13
<i>Memecylon edule</i> Roxb.	77
MENISPERMACEAE	79
<i>Microcos tomentosa</i> Sm.	115
<i>Micromelum minutum</i> (G.Forst) Wight & Arn.	105
<i>Millingtonia hortensis</i> L.f.	20
<i>Mitragyna diversifolia</i> (Wall. ex G.Don) Havil.	101
MORACEAE	80,81,82,83
<i>Morinda elliptica</i> Ridl.	102
<i>Mudhuca thorelii</i> (Dubard) H.J.Lam	109
MYRSINACEAE	84
MYRTACEAE	85,86,87,88

N

<i>Nephelium hypoleucum</i> Kurz	107
----------------------------------	-----

O

OCHNACEAE	89
OLACEAE	90

<i>Olax psittacorum</i> (Willd.) Vahl	90
<i>Oroxylum indicum</i> (L.) Kurz	21

P

PALMAE	91
<i>Parinari anamense</i> Hance	27
<i>Passiflora foetida</i> L.	92
PASSIFLORACEAE	92
<i>Pavetta indica</i> L.	103
<i>Pavonia rigida</i> (Wall. ex Mast.) Hochr.	74
<i>Peltophorum dasyrachis</i> (Miq.) Kurz	62
PHORMIACEAE	93
<i>Phyllanthus emblica</i> L.	43
<i>Phyllodium pulchellum</i> (L.) Desv.	70
<i>Polyalthia evecta</i> (Pierre) Finet & Gagnep.	14
<i>Pterocarpus macrocarpus</i> Kurz	71

R

RHAMNACEAE	94
RHIZOPHORACEAE	95
<i>Rhodamnia dumetorum</i> (DC.) Merr. & L.M.	85
RUBIACEAE	96,97,98,99,100,101,102,103
RUTACEAE	104,105

S

<i>Salacia chinensis</i> L.	26
SAPINDACEAE	106,107,108
SAPOTACEAE	109
<i>Sauropus amabilis</i> Airy Shaw	45

<i>Schima wallichii</i> (DC.) Korth.	113
<i>Schleichera oleosa</i> (Lour.) Oken	108
<i>Senna alata</i> (L.) Roxb.	63
<i>Shorea obtusa</i> Wall. ex Blume	36
<i>Shorea roxburghii</i> G. Don	37
SIMAROUBACEAE	110
<i>Sindora siamensis</i> Teijsm. & Miq. var. <i>maritima</i>	64
<i>Sindora siamensis</i> Teijsm. & Miq. var. <i>siamensis</i>	65
<i>Spondias pinnata</i> (L.f.) Kurz	12
STERCULIACEAE	111
<i>Streblus asper</i> Lour.	83
<i>Suegoda multiflorum</i> (A. Juss.) Baill.	44
<i>Syzygium cinereum</i> (Kurz) Chantar. & J.Parn	86
<i>Syzygium cumini</i> (L.) Skeels	87
<i>Syzygium gratum</i> (Wight) S.N. Mitra var. <i>gratum</i>	88

T

<i>Terminalia chebula</i> Retz. var. <i>chebula</i>	30
THEACEAE	112,113
TILIACEAE	114,115
<i>Tiliacora triandra</i> (Colebr.) Diels	79
<i>Trema orientalis</i> (L.) Blume	116

U

ULMACEAE	116
<i>Uraria crinata</i> (L.) Desv. ex DC.	72

V

<i>Vitex pinnata</i> L.	54
-------------------------	----

	W	
<i>Willughbeia edulis</i> Roxb.		18
	X	
<i>Xylia xylocarpa</i> (Roxb.) Taub. var. <i>kerrii</i> (Craib & Hutch.) I.C.Nielsen		67
XYRIDACEAE		117
<i>Xyris indica</i> L.		117
	Z	
ZINGIBERACEAE		118, 119
<i>Ziziphus oenophia</i> (L.) Mill. var. <i>oenophia</i>		94

บรรณานุกรม

- กองแผนงาน มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. 2537. ประวัติการสร้างสนามมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. เอกสารเนื่องในวันสถาปนามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ครบรอบ 4 ปี.
- ก้องกานดา ชยามฤต. 2541. คู่มือจำแนกพรรณไม้. บริษัทไดมอนด์พรินต์ จำกัด. กรุงเทพฯ.
- ประนอม จันทโรทัย และนิวัฒน์ เสนาะเมือง. 2545. พรรณไม้ ใน มข. โรงพิมพ์เจริญวิทย์การพิมพ์. กรุงเทพฯ.
- วงศ์สถิต จ้าวกุล, รุ่งระวี เต็มศิริฤกษ์กุล, พร้อมจิต ศรีลัมภ์ และ วิจิต เปาณิต. 2538. สยามไล้ชยพฤษภ : คู่มือปืญญาของชาติ. บริษัทอัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน). กรุงเทพฯ.
- สมนึก ผ่องอำไพ และวงศ์สถิตย์ จ้าวกุล. 2546. คู่มือเก็บวชมพรรณไม้ สวนหลวง ร.9 เล่ม 1. บริษัท อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน). กรุงเทพฯ.
- ส่วนพฤษภาสตรป้าไม้ สำนักวิชาการป่าไม้ กรมป่าไม้. 2544. ชื่อพรรณไม้แห่งประเทศไทย เต็ม สมิตินันท์ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม. พิมพ์ครั้งที่ 2. บริษัทประชาชน จำกัด. กรุงเทพฯ.

คณะผู้จัดทำ

บรรณาธิการที่ปรึกษา

ศ.ดร.ประกอบ วิโรจนกูฏ
ศ.ดร.ประนอม จันทโรณทัย
ผศ.ดร.พิชิต โตสุขวงศ์
ผศ.วรรณวไล อธิวาสน์พงศ์

บรรณาธิการ

ผศ.แก้ว อุดมศิริชาคร
ผศ.ดร.ถาวร สุภาพรม

ผู้ให้คำแนะนำและตรวจสอบชื่อพรรณไม้

อาจารย์สไวก มัญญา
นายเลิศ เชี่ยนบุญมา

ผู้ถ่ายภาพ

นายเชิดชัย วุฒิยา
• นายสมชาติ หลักบุญ
นายธิตินันท์ เปี่ยมอีกโข
นายจรัส ทะนะศรี

สนับสนุนโดย

งบประมาณแผ่นดินหมวดทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมประจำปี 2548

ขอขอบคุณฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีและ
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

